Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
[БУР]ЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...21 оной ...аа гарана | № 138 (16661) | 1984 оной июниин 16, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

[СЭ]В-эй ГЭШҮҮН-ОРОНУУДАЙ ДЭЭДЭ ТУШААЛТАДАЙ ХАБААДАЛГАТАЙ ЭКОНОМИЧЕСКА ЗҮБЛӨӨН ТУХАЙ

...үүн-оронуудай Эконо...өөн 1984 оной ию... Москвада болобо.

...хабаадаа гэбэл:

...Арадай Республикаһаа ...—Болгариин Комму... ЦК-гай Генеральна ...лгариин Арадай Рес...энэй Соведэй Түрүү...цие хүтэлбэрилэгшэ), ...— БКП-гэй ЦК-гай По...шүүн, НРБ-гэй Мини...едэй Түрүүлэгшэ, С... ...КП-гэй ЦК-гай Полит...үүн, БКП-гэй ЦК-гай ...уканов—БКП-гэй ЦК-...огой гэшүүндэ канди...министрнүүдэй Соведэй ... орлогшо, НРБ-һээ ...гэлжэ байдаг түлөө...снев—БКП-гэй ЦК-гай ... гэшүүндэ кандидат, ...истрнүүдэй Соведэй ... орлогшо, НРБ-гэй ...үүлэгшэ, Д. Станишев ...гэй секретарь, К. За...эй ЦК-гай секретарь, ...П-гэй ЦК-гай гэшүүн, ...Р-тэ байдаг элшэн

...радай Республикаһаа ...—Венгриин Социалис ...эй партиин ЦК-гай ...сретарь (делегацие ...). Д. Лазар — ...ЦК-гай Политбюро... ВНР-эй Министр...едэй Түрүүлэгшэ, ...ВСРП-гэй ЦК-гай По...шүүн, ВСРП-гэй ЦК-... М. Сюреш—ВСРП-гэй ...тарь, Й. Марьяи — ...-гай гэшүүн, ВНР-эй ... Соведэй Түрүүлэг-... ВНР-һээ СЭВ-тэ саг ...даг түлөөлэгшэ, Л. ... ВСРП-гэй ЦК-гай гэ-... Министрнүүдэй Сове-...ын орлогшо, ВНР-эй ...үүлэгшэ;

...Социалис Республика...—Вьетнамай Ком-... ЦК-гай Генеральна ...легацие хүтэлбэри-... Вэн Донг—КПВ-гэй ...бюрогой гэшүүн, СРВ-...нүүдэй Соведэй Ту-... Ти Конг — КПВ-гэй ...бюрогой гэшүүн, КПВ-...секретарь. Чан Куинь ...ЦК-гай гэшүүн, СРВ-...нүүдэй Соведэй Түрүү-...шо, СРВ-һээ СЭВ-тэ ... байдаг түлөөлэгшэ, ...м— КПВ-гэй ЦК-гай гэ-... СССР-тэ байдаг эл-...

Германиин Демократическа Республикаһаа — Э. Хонеккер—Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), В. Штоф— СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Г. Аксен — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь, Э. Кренц — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь, Г. Миттаг—СЕПГ-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь, Г. Шорер—СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГДР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ, Г. Вайс—СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГДР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ, Г. Зибер — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СЕПГ-эй ЦК-гай уласхоорондын холбооной таһагые даагша, Э. Винкельман—СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд;

Кубын Республикаһаа— К. Р. Родригес—Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Кубаһаа СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), У. П. Гонсалес—Кубын КП-гэй ЦК-ай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат. Кубын Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Кубын Республикын Түсэблэлгын, түбэй соведэй түрүүлэгшэ, Л. С. Прието—Кубын КП-гэй ЦК-гай Секретариадай гэшүүн, Кубын Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд; А. Э. Йедра—Кубын КП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Кубын Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Э. Р. Льомпарт—Кубын КП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Кубын Республикын экономическа харилсаанай талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ, Р. К. Руис—Кубын Республикын гадаадын худалдаа наймаанай министр, Х. А. Сантана—Кубын КП-гэй ЦК-гай экономическа таһагые даагша;

Монголой Арадай Республикаһаа —Ю. Цеденбал—Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Монголой арадай Республикын Арадай ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), Ж. Батмунх—МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Д. Моломжамц—МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь, Д. Гомбожав—МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь, М. Пэлжэ—МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, МНР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ, Д. Содном—МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, МНР-эй Түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ;

Польшын Арадай Республикаһаа —В. Ярузельский— Польшын Нэгэдэмэл худэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), К. Барчиковский—ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь, Ю. Чирек — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь, З. Мэсснер—ПОРП ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, М. Горывода — ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ПНР-эй Түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ, Я. Сбодовский—ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ПНР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ.

Румыниин Социалис Республикаһаа — Н. Чаушеску — Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), К. Дэскэлеску— РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын Премьер-Министр, Э. Бобу—РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, РКП-гэй ЦК-гай секретарь, И. Вердец—РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, РКП-гэй ЦК-гай секретарь, И. Стоян—РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, РКП-гэй ЦК-гай секретарь, И. Тоту—РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо, СРР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ, Ш. Бырля — РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй Госпланай түрүүлэгшэ, Т. Дудаш—РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд;

Совет Социалис Республикануудай Союзһаа —К. У. Черненко — Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), Н. А. Тихонов — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, М. С. Горбачев — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, А. А. Громыко — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр, Г. В. Романов —КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Д. Ф. Устинов—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, В. И. Долгих—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, К. В. Русаков — КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Н. И. Рыжков — КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Н. К. Байбаков — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ, Н. В. Талызин — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ;

Чехословакиин Социалис Республикаһаа—Г. Гусак — Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Чехословакиин Социалис Республикын Президент (делегацие хүтэлбэрилэгшэ), Л. Штроугал—КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ, М. Якеш—КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь, Й. Ленарт—КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Й. Гаман — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь, Р. Рогличек — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо, ЧССР-һээ СЭВ-тэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ, С. Потач — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо, ЧССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ, З. Сояк—КПЧ-гэй ЦК-гай экономическа таһагые даагша.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй секретарь В. В. Сычев зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко амаршалгын үгэ хэлэжэ, зүблөөе нээгээ.

Аха дүү оронуудай экономическа хүгжэлтын ба хани харилсаанай гол шухала асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Нүхэд К. У. Черненко, Т. Живков, Я. Кадар, Ле Зуан, Э. Хонеккер, К. Р. Родригес, Ю. Цеденбал, В. Ярузельский, Н. Чаушеску, Н. А. Тихонов, Г. Гусак зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

Зүблөөн зохихо шиидхэбэри баталан абаа. Иимэ документнүүд «СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба эрдэм-техникын харилсаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай Мэдүүлгэ», «Эб найрамдал хангалга ба уласхоорондын экономическа харилсаан» гэжэ Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудай Деклараци мүн лэ нэгэн дуугаар һайшаагдаа. Тэдэ амяараа толилогдохо юм.

Зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые зохёолго оронуудай эрхэ мэдэлтэй органуудта, Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведтэ даалгагдаа.

Нүхэр К. У. Черненко тобшохон үгэ хэлэжэ, зүблөөе хааба.

Зүблөөнэй хүдэлмэри бүтэмжэтэй һайн, хани барисаанай, бүрин хүсэдөөр үгэеэ ойлголсолгын, бата нэгэдэлэй оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

СЭВ-эй ГЭШҮҮН-ОРОНУУДАЙ ЭКОНОМИЧЕСКА ЗҮБЛӨӨНЭЙ МЭДҮҮЛГЭДЭ, ДЕКЛАРАЦИДА ГАР ТАБИЛГА

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөн июниин 14-дэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Р. Родригес түгэсхэлэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа.

Редакционно комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих редакционно комиссиин заседани тухай мэдээсэл хэбэ.

Зүблөөн дээрэ иимэ документнүүд:

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба эрдэм-техникын харилсаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай Мэдүүлгэ;

«Эб найрамдал хангалга ба уласхоорондын экономическа харилсаан» гэжэ Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудай Деклараци баталагдан абтаһан байна.

Делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд документнүүдтэ гараа табиба: Болгариин Арадай Республикын түлөө — Тодор Живков; Венгриин Арадай Республикын түлөө— Янош Кадар; Вьетнамай Социалис Республикын түлөө— Ле Зуан; Германиин Демократическа Республикын түлөө— Эрих Хонеккер; Кубын Республикын түлөө— Карлос Рафаэль Родригес; Монголой Арадай Республикын түлөө—Юмжагийн Цеденбал; Польшын Арадай Республикын түлөө— —Войцех Ярузельский; Румыниин Социалис Республикын түлөө—Николае Чаушеску; Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө— К. У. Черненко; Чехословакиин Социалис Республикын түлөө—Густав Гусак.

Нүхэр К. У. Черненко тобшохон үгэ хэлэжэ, зүблөөе хааба.

Нүхэд Г. А. Алиев, В. И. Боротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Б. М. Чебриков, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөндэ хабаадаһан делегацинуудай гэшүүд документнүүдтэ гар табилгын үедэ байлсаа.

(ТАСС).

ЭКОНОМИЧЕСКА ХАРИЛСАН ТУҺАЛАЛСАЛГЫН СОВЕДЭЙ СЕССИИН XXXVIII

(Ээлжээтэ бэшэ заседани тухай)

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй сессиин XXXVIII (ээлжээтэ бэшэ) заседани 1984 оной июниин 14-дэ Москвада болобо.

Дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай делегацинуудые толгойлһон СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд сессиин заседанида хабаадаһан байна.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Вьетнамай Социалис Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Кубын Республикын, Монголой Арадай Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын делегацинуудһаа бүридэһэн Соведэй сесси Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудалые хаража үзэбэ.

Соведэй сессиин заседанида хабаадаһан оронуудай делегацинуудые правительствануудай хүтэлбэрилэгшэд толгойлһон байгаа. Совет Социалис Республикануудай Союзай делегацие толгойлогшо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууба. Соведэй секретарь СЭВ-эй сессиин хүдэлмэридэ хабаадаа.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай экономическа зүблөөнэй дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэхэдээ, хүгжэлтын дотоодын ба гадаадын эрхэ байдалһаа үндэһэлэн гараһан шэнэ зорилгонуудые шиидхэхын тула ажалай уласхоорондын социалис хубаарилгые саашадань гүнзэгырүүлхэ талаар зүблөөнэй хараалһан шэглэлнүүд онсо шухала удха шанартай байна гэжэ сесси тэмдэглэбэ. Зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хоорондохи харилсаа холбооень тон шэнэ шатада гаргаха, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социально-экономическа хүгжэлтэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй нэгэдэл болон жагсаалые саашадань бэхижүүлхэ арга олгохо гээд найдажа байһанаа мэдүүлбэд.

Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэмжээнүүдые сесси һайшаагаа. Тэдэниие бэелүүлхэ талаар Соведэй органуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилхыень СЭВ-эй Гүйсэдхэхэ комитедтэ даалгагдаба.

(ТАСС).

К. У. ЧЕРНЕНКО Э. ХОНЕККЕРТОЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

...К-гай Генеральна ...ССР-эй Верховно ...езидиумэй Ту-... Черненко СЕПГ-... Генеральна сек-... Гүрэнэй Сове-...э Э. Хонеккер-... 14-дэ уулзаба.

...рэнэй, экономи-...н ажабайдалай ...үүдээр СССР-эй ...хоорондохи ха-...жэлтэдэ хөөрэл-... үндэр сэгнэлтэ ... Энэ харилсаа ...эй XXVI съез-...эй X съездын ...мунис болон со-...лалтын түсэбүү-...ондо бэелүүлгэ ... үүргэ дүүргэнэ ...дээ. ...дын асуудал-нуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ американ ракенүүдые Баруун Европодо тараан тодхоһонһоо уламжалан, орёо түгшүүриитэй болоһон дайнай аюулые усадхалгада, Европодо аюулгүй байдал хангалгада уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедөө онсо анхар лаа хандуулба. Эдэ ракетэнүүдэй ехэнхи хубинь ФРГ-гэй газар дайда дээрэ тараан тодхогдоно. Тиигэжэ тэрэ США-гай ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые тодхон табилгын талмай болгогдоно. НАТО-гай зүүһөө сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые үргэдхэлгэ ФРГ-дэ эгээл хархис, үһөө хяһаа нэхэдэг бүлэгөөрхидые эдэбхижүүлһэн байна гэжэ мүн лэ тэмдэглэгдээ.

Эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной дайсадай дэлхэй дээрэхи сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхэ талаар шэглүүлһэн харата ябуулганууд-та СССР болон ГДР-эй саашадаашье шанга харюу сохилто үгэхөөр шиидэнхэй байһыень К. У. Черненко, Э. Хонеккер баталба. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, Европодохи ба уласхоорондын байдалые гуримшуулан шиидхэхэ шухала гэжэ тэдэнэр мүн лэ мэдүүлээ. Энээнтэй дашарамдуулагдан, США-гай ба НАТО-гай жүрөөдэһэн хараа шэглэлдэ зүрюу харшаар шэглүүлэгдэнхэй. Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай эб найрамдалта үүсхэлнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые, жагсаалые батадхалгада, Варшавска Договорой эмхиие бэхижүүлгэдэ, социалис экономическа харилсаае залан сэхээр хүгжөөлгэдэ СССР болон ГДР саашадаашье эдэбхитэй хубитаяа оруулха юм.

Республикын 35 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахыень Э. Хонеккер ГДР-эй хүтэлбэриин үмэнэһөө Совет партийно-правительственна делегациие уриба. Уряалынь баяр баясхалантайгаар хүлеэгдэн абтаа.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар бата нэгэдэлэй, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөнэй дүүрэһэнтэй дашарамдуулагдан, совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци июниин 14-дэ Москвада СССР-эй МИД-эй хэблэлэй түбтэ болобо.

Л. М. Замятин оролто үгэ хэлэжэ, пресс-конференци нээгээ.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөн дээрэ аха дүү оронуудай социально-экономическа хүгжэлтын эгээл үргэн олон асуудалнуудаар, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар һанамжануудаа үнэн сэхээр, үрэ түгэсөөр халан абалсаһан байна гэжэ тэмдэглэгдээ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хоорондохи экономическа холын хараата стратегиие толгойлһон шухала документнүүдтэ гар табигдаһан, зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Энэ Экономическа зүблөөн социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадуудай ажабайдалда шухала үйлэ хэрэг болохо, тэдэнэй холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ, социалис ба коммунис байгуулалтын гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ амжалта туйлаха арга олгохо байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, уласхоорондын харилсаае гуримшуулан һайжаруулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхые хамтаараа шиидэнхэй байһанаа дээдэ тушаалтадай зүблөөн элирхэйлэн харуулба.

Пресс-конференцидэ хабаадагшад журналистнуудай асуудалнуудта харюусаһан байна.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНДОО БУСАБАД

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөндэ хабаадаһан:

БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын;

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар түрүүтэй Венгриин Арадай Республикын;

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер түрүүтэй Германиин Демократическа Республикын;

Монголой Арадай Республикын;

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский түрүүтэй Польшын Арадай Республикын;

РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску түрүүтэй Румыниин Социалис Республикын;

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак түрүүтэй Чехословакиин Социалис Республикын делегацинууд Москваһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, В. М. Чебриков, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков болон бусад тусхай тушаалтад делегацинуудые үдэшэһэн байна.

(ТАСС-.



...үүн-оронуудай дээдын тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөнэй документнүүд доро советскэ делегаци гараа табина. ТАСС-ай телефото.

КРЕМЛЬ СОО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

КПСС-эй Центральна комитет болон СССР-эй правительство СЭВ-гэй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөн дэхи хабаадагшадай хүндэлэлдэ июниин 14-дэ Кремль соо уулзалга эмхидхэбэ.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай делегацинуудые толгойлогшод: НРБ-гэй —Т. Живков; ВНР-эй —Я. Кадар; СРВ-гэй —Ле Зуан, ГДР-эй —Э. Хонеккер, Кубын Республикын —К. Р. Родригес, МНР-эй —Ю. Цеденбал, ПНР-эй —В. Ярузельский, СРР-эй— Н. Чаушеску, ЧССР-эй —Г. Гусак болон СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай делегацинуудай гэшүүд байлсаба.

Совет талаһаа уулзалга дээрэ нүхэд К. У. Черненко, Г. А. Алиев, Б. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон СССР-һээ СЭВ-тэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэлгын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко айлшадые амаршалһан байна.

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

Эрхим хүндэтэ нүхэдүүд!

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдын хүтэлбэрилэгшэдэй Экономическа зүблөөн өөрынгөө хүдэлмэриие түгэсхэбэ. Тэрэ амжалтатайгаар үнгэрөө гэжэ хэлэхэ һаа, бүгэдын һанамжые элирхэйлнэб гэжэ бодоноб.

Бэеэ даанхай социалис оронуудай бодото адли тэгшэ ба али алиндаа аша туһатай харилсаа холбоое эмхидхэлгын эгээл баян дүй дүршэл бидэ сосоолон хараба гэшэбди, 35 жэлэй саада тээ, Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй байгуулагдажа байха үедэ, иимэ харилсаа холбооной бэлэн заабари манда байгаагүй. Тиигээд байха арганьшьегүй гээшэ һэн. Шэнэ түрүү общество байгуулхадаашье, аха дүүгэй хамтын ябуулгануудые эрхилхэдээшье бидэ хүнэй ябаагүй харгыгаар, маанадһаа урид хэнэйшье үзөөгүй замаар дабшаһан байнабди, дабшанашье гээшэбди. Энэ түүхын ехэ замдамнай, зайлашагүйшье, мүн элдэб ушарһаа болоһон шалтагаануудһаа уламжалан, дутуу дундануудшье, алдуу эндүүнүүдшье ушарһан гэжэ бүгэдэндэ ойлгосотой. Тиигэбэшье гол шухалань гэхэдэ, манай олон талын экономическа холбоонуудай амин шухала хэрэгтэй ба ашаг үрэтэй байһаниинь үнэншэмөөр батадхагдаа.

1969 ондо, дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй энээнэй урдахи уулзалга дээрэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социалис экономическа нэгэдэлые хүгжөөхэ гэһэн хараа шугамай һайшаагдаһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Энэ хараа шугамнай өөрыгөө гүйсэд дүүрэнээр харюулаа гэжэ мүнөөдэр үндэһэ баримтатайгаар хэлэжэ болоно. Манай харилсаа холбоон бэхижээ, улам ургаа Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй уласхоорондын нэрэ хүндэ ургаһан байна. Аха дүү орон бүхэнэй ажахын байдалда тэрэнэй аша үрэтэй нүлөө улам дээшэлээ. Иимэ үргэн харилсаа холбоогүйгөөр бидэ мүнөө бии байгаа үрэ дүнгүүдые түйлажа шадахагүй байгаа ха юмбибди. Харин тэдэмнай бодото дээрээ асари ехэ байха юм.

Үнгэрһэн 15 жэл соо социалис хани нэгэдэлтэ оронууд промышленна үйлэдбэриин хэмжээе хоёр дахин ехэ болгоһон, харин энэл үе соо капитализм тэрэнээ гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүхэнээр ехэ болгоһон байха юм. Гэбэшье гол удхань гансал экономическа ургалтын эршээр тайлбарилагдана бэшэ ха юм. Манай байгуулалтын социальна үндэһэн булюу таланууд улам бүри үргэжөөр хүгжөөгдөө. Тэрэ хадаа бодото адли тэгшэ эрхын, хүгжэлтэ дэбжэлтын, экономическа талаараа хэзээшье байгаагүй дээшэлэлтын общество, хүдэлмэришэн ангиин, ажалша хүнүүдэй аша туһые түрүүшын һуурида табидаг общество гэжэ социализм хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа.

Зүблөөнэй үедэ социалис хани нэгэдэлэй ажабайдалай ба уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудай талаар һанамжа бодолнуудаа нюуса нөөсэгүйгөөр, үргэн ехээр, аша үрэтэйгөөр бидэ халан абалсаһан байнабди. Гол ба шухала асуудалнуудаар манай сэгнэлтэнүүд ба хараа бодолнуудай нэгэн ниитэ байһаниинь дахинаа батадхагдаа, аха дүү партинууд болон гүрэнүүдэй нэгэдэл ба жагсаалые саашаданьшье бэхижүүлхэ гэһэн хамтын хүсэл эрмэлзэл элирхэйлэгдээ.

Экономическа политикые зүбшэлгэдэ урагшаа ехэ алхам хэгдээ. Бидэ программна шухала документнүүдтэ гараа табяабди. Аха дүү оронуудай ажахын талаар хамтын ябуулгануудай удаан болзоорой шэглэлнүүд тодорхойлогдоо. Эдэ бүгэдэ хадаа социалис нэгэдэлэй булюу һайн талануудые манай арадуудай аша туһада һайнаар хэрэглэхэ, үйлэдбэриие эршэ түргэсөөр хүгжөөхын зорилгонуудые улам ашаг үрэтэйгөөр шиидхэхэ эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулха, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хүгжэлтын хэм хэмжээнүүдые саашаданьшье адлирхуу болгохо арга олгохо ёһотой. Эгээл һайн шиидхэбэринүүдэй, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар эдэбхитэй, зоригжол түгэс ябуулгануудые хээгүй һаа, өөһэдөө миин лэ аша үрэнүүдые үгэхэгүй байһаниинь ойлгосотой бшуу. Тиимэһээ эндэ баталагдаһан хэлсээнүүдые бэелүүлхэ ябадал манай хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай аша туһада, социализмын ба дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада харюусана бшуу.

Зүблөөндэ түлөөлэгшэдөө эльгээһэн гүрэнүүд уласхоорондын экономическа харилсаануудые һайжаруулха талаар хэгдэхэ ябуулгануудай бодото программа зохёон найруулаа. Тэрээндэ дэлхэйн олонхи оронууд дуратай байна. Тиигэжэ уласхоорондын экономическа харилсаануудта бэе бэеэ доромжолхо ябадалые усадхахын түлөө, элдэб янзын дарлалта мүлжэлгэ үгы хэхын түлөө, бэеэ даанхай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгада, экономическа арганууд политическэ баалалта хэлгын хэрэгсэл болгон хэрэглэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэдэг бүхы хүнүүдэй ори ганса союзник болоно гэжэ социализм үшөө дахин өөрыгөө харуулаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад эб найрамдалай хуби заяанай түлөө, ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө өөһэдынгөө харюусалга мэдэрнэ. Империалис эгээл ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй, нэн түрүүн Холбоото Штадуудай, бидэндэ баадхажа байгаа хүсэнүүдэй аюултай туршалга хадаа манай шэлэһэн хэрэг бэшэ, манай политика бэшэ юм. Гэбэшье бидэ өөһэдыгөө хамгаалжа шадахабди, энэ талаар хэндэшье һэжэг байха ёһогүй.

Сэрэгэй аюулэй шангадаха ябадалда харюугай ори ганса арга боломжо —эб найрамдал бэхижүүлхэ ба уласхоорондын шахардуу байдал һулаируулха, бэеэ даанхай бүхы оронуудай залан сэхэ, тэрэ тоодо экономическа талааршье, харилсаа холбоо байгуулха хараа шугам СЭВ-эй гэшүүн-оронууд дурадхана гээшэ. Бүхы гүрэнүүдые, шахардуу байдал һулаируулгын түлөө оролдодог бүхы хүнүүдые, ядерна балмад ябуулгануудта эсэргүү бүхы хүнүүдые энэ шэглэлээр хамтынгаа хүсэл оролдолгые элсүүлхыень бидэ уряална-бди.

Манай уряа тус зүблөөн дээрэ түлөөлэгдөөгүй социалис оронуудта хандуулагданхай. Ниитын шэнэ байгууламжын ёһотойл уг удхань эб найрамдал сахин хамгаалгын аша туһада хамтын ябуулгануудай заатагүй хэрэгтэй байһые элирхэйлнэ ха юм.

Манай уряа хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэ, бүлэглэлнүүдтэ орохогүйн хүдэлөөндэ хабаадагшадта хандуулагданхай Арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдал, буу зэбсэгүүдые улам ехэ гаргашатайгаар үрдилдэн бүтээлгые болюулха гээшэ тэдэнэй саашанхи социально-экономическа хүгжэлтэ дэбжэлтын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл болоно ха юм.

Манай уряа мүн лэ баруунай оронуудта хандуулагданхай. Амгалан тайбанаар зэргэ оршон ажаһуухын тула бидэ үнэн зүб эрхэ байдал дурадханабди. Социализмда дайн хэрэггүй. Өөһэдынгөө булюу һайн талануудые тэрэ амгалан байдалай мүрысөөндэ харуулжа шадаха бшуу.

Нүхэдүүд! Зүблөөмнай хани барисаанай, бэе бэеынгээ аша туһые болон эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүнзэгыгөөр ойлгохо, манай хамтын ябуулгануудые үшөөл бүри нягта, ашаг үрэтэй болгохо гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэлгын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ тэмдэглэхэдэ аятай байна. Бидэ марксизм-ленинизмын дундаршагүй һургаалһаа, интернационализмда үнэн сэхэ байлгаһаа хүсэ шадал абадаг гээшэбди. Ниитын хэрэг тушаа хамтын анхарал оролдолго, социализмын хуби заяанай түлөө харюусалга бидэниие нэгэдүүлнэ.

Совет делегацинин үмэнэһөө зүблөөндэ хабаадаһан бүхы хүнүүдтэ баяр баясхалан ба эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые би хүргэнэб.

Социализмын оронуудай нэгэдэл ба жагсаалай саашадаа бэхижэхын түлөө! Хүндэтэ нүхэдүүд ба ханинар, Таанадай амжалтануудай түлөө!

Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө!

Эндэ байһан бүхы нүхэдэй элүүр энхын ба зол жаргалай түлөө! хундагаяа үргэхыетнай дурадхахыем зүбшөөгыт.

* * *

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский делегацинуудай үмэнэһөө үгэ хэлэбэ.

Нүхэр В. ЯРУЗЕЛЬСКИИН хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Константин Устинович Черненко!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Тус Зүблөөе зарлаха үүсхэл гаргаһанай, тэрэниие бэлдэлгэдэ зохёохы хубитаяа оруулһанай түлөө, хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанай, түлөө, мүнөөдэр Танай хэлэһэн дулаан, аха дүү ёһоной хүсэлэнгүүдэй түлөө, хүндэтэ нүхэр Черненко, Танда, бүхы совет хүтэлбэрилэгшэдтэ аха дүү партинуудай болон оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй даалгабаряар, мүн баһа Польшын делегациин үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ гээшэ намда ехэ нэрэ хүндэ болоно.

Манай хамтын хүдэлмэри үрэ түгэс байба. Тус Зүблөөнэй шиидхэбэринүүд болбол Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй саашанхи хүгжэлтэдэ, тэрэнэй харилсаа холбоое гүнзэгырүүлгэдэ, нэгэдэл ба жагсаалые бэхижүүлгэдэ түүхэтэ тон ехэ удха шанартай байха юм.

Экономикын болон эрдэм, техникын талаар нэгэдэлэй хэмжээнүүдые үргэдхэхэ, социалис хани харилсаата оронуудта экономическа аюулгүй байдал хангаха һайн үндэһэ һуури табигдаа гээшэ. Эндэмнай хэээз хэзээнэйхидэ орходоо бүри шухала болонхой. Мүнөө үеын зүрим эсэргүүсэлгэдэ, зүһэ шарайн илгаа гарган газаашалха, хашажа хоршолхо, манай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха империалис һэдэлгэнүүдтэ харюу сохилто үгэхэ зэргэтэйбди.

Эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал, мүн тааруу зохид үндэһэ һуури дээрэ бэелүүлэгдэдэг уласхоорондын экономическа харилсаануудай хүгжэлтэ хоорондоо нягта холбоотой гэжэ Зүблөөнэй декларации дотор онсолон тэмдэглээ гэшэбди. Эб найрамдал сахин хамгаалгын үндэһэ һууринь болодог хүсэнүүдэй тэнсүүриие эбдэхэ, дэлхэй дээрэ булюу байдалтай болохо гэжэ оролдодог Холбоото Штадуудай ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхид энээндэ һаад түбэг хэдэг байха юм. Тэдэнэр буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые һужэрөөдэг, экономическа болон сэдьхэл бодолой арга хэрэгсэлнүүдые хэрэглэдэг, Европодохи газар дайдын политическэ байдалые эбдэхэ бодомжоһоо мүнөө болотор арсаагүй дай жүрөөдэлгын хүсэнүүд ябуулгаа улам эдэбхижүүлнэ.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, социализмда хабаатай Ленинскэ эб найрамдалта политикые эдэбхитэйгээр үнгэргэхэ, манай хамгаалгын хуяг болохо Варшавска Договорые нэгэн доро бэхижүүлхэ тон ехэ удха шанартай зорилго түрүүшын ээлжээндэ улам шангаар табигдана бшуу.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагадахи декларации дотор, Европодохи социалис оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй Москвадахи хамтын мэдүүлгэ дотор, бусад үүсхэлнүүдтэ найруулагдаһан тодорхой, эб найрамдалта дурадхалнуудай программын тон шухала байһые бидэ үшөө дахин батадхаба гээшэбди. Эдэ документнүүд дотор найруулагдаһан манай хамтын хараа шугам эли тодо юм. Талануудай адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһые мэдэрхэ, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха гээшэ Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ бодото эб найрамдал хангаха, шахардуу байдалые һулаируулха зам болоно. Бидэ энээнэй түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо болонобди. Манай Зүблөөн энээниие гэршэлнэ.

Сүлөөлэгдэһөөр, арадай засаг тогтооһоор, шэнэ байдал байгуулжа эхилһээр 40 жэлэйнгээ өйе мүнөө жэлдэ аха дүү хэдэн оронууд һайндэрлэхэ байна. Социализм хадаа тон богони болзорто гээгдэлтэ байдалые ба сэрэгэн үзэгдөө харагдаагүй һандаралые дабаха, манай оронуудые түргөөр ба бүхы талаһаань хүгжөөхэ арга боломжонуудые байгуулжа, бэелүүлхэ арга олгоо. Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэнэй, манай агуухэ хани — Совет Социалис Республикануудай Союзай аха дүү ёһоной туһаламжа айхабтар ехэ туһа нэмэри болоо һааб даа. Тэрэнэй хүсэн, дүй дүршэл, интернационализм болбол илангаяа хүшэр хүндэ үедэ манда сэгнэшэгүй ехэ дэмжэлтэ болоһон байгаа, болоношье. Совет арадта, Коммунис партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ энээнэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй гүнзэгы талархалаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

Марксистско-ленинскэ партинуудай хүтэлбэри доро түйлагдаһан социалис оронуудай түүхэтэ түйлалтанууд хадаа үе саг манай аша туһада үнгэрнэ гэжэ үнэншэмөөр батална бшуу. Тиимэһээ бидэ манай харилсаа холбоонной дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэхынгээ хажуугаар, ерээдүйдэ гол анхаралаа хандуулһан байнабди. Бидэ алас холо руу харанабди, XXI зуун жэлэй ерээдүй тээшэ зоримгойгоор дабшажа ябанабди. Хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлаха, арад зондоо алба хэхэ зорилготой манай байгуулалтын бата найдамтай хүсэн энээнһээ эхитэйл. Энэмнай амгалан тайбан байдалда найдадаг, ерээдүйдэ, өөһэдынгөө хэрэгэй үнэн зүб байһанда этигэдэг байһыемнай баһал батадхана.

Манай хараалһан зорилгонууд түйлагдаха гэжэ бата этигэлтэйгээр бидэ хахасахамнай. Манай зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ, юуб гэбэл, бидэ сугтаабди, нэгэ нэгэнэйнгээ туһаламжада хэзээдэшье найдадаг гээшэбди. Хамжаан ба нэгэдэл хадаа манай зэбсэг болоно. Бидэ тэрэниие бэхижүүлээбди, тиимэһээ энэ зүблөөн манай хүсэнүүдые арьбадхаа гээшэ. Тус зүблөөн социализмын хэрэгтэ һайн туһа нэмэри болохо ёһотой.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй саашанхи амжалтатай ажал ябуулгын түлөө, тэрэнэй зорилгонуудай ашаг үрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхын түлөө!

Аха дүү партинуудай ба социалис хани харилсаата оронуудай арадуудай, тэдэнэй нэгэдэлэй болон ажана түбшэн байдалай түлөө!

Агуухэ Советскэ Союзай, тэрэнэй Коммунис партиин, Ленинскэ Центральна Комитедэй түлөө!

Танай элүүр энхын түлөө, хүндэтэ нүхэр Константин Устинович Черненко!

Манай бүхы совет ханинарай элүүр энхын түлөө!

Эб найрамдалай ба социализмын түлөө!— хундага үргэхыемни хүндэтэ нүхэдүүд ханинар, зүбшөөгыт!

* * *

Нүхэд К. У. Черненкын ба В. Ярузельскиин хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёһоной оршон байдалда уулзалга үнгэрбэ.

(ТАСС).

АРАД БОЛОН ПАР[ТИИН] БАТА НЭГЭДЭЛТ[Э]

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын «Арад болон парти бата нэгэдэлтэй. Хэлэһэн үгэнүүд ба статьянууд» гэһэн ном хэблэгдэжэ гараба.

1976 онһоо 1984 оной апрель хүрэтэрхи үе соо нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд, статьянууд, элидхэлнүүд суглуулбарида оруулагдаа. КПСС-эй XXV, XXVI съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, манай Эхэ оронной экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлхэ, арадай һуудал байдалые улам һайжаруулха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ талаар парти болон арадай зохёон байгуулхы ажал ябуулга, термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, бата эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын оршом соо социализмын хараа бодолые бэхижүүлхын түлөө манай партиин, гүрэнэй эсэшэ сусашагүй тэмсэл тэдээн соо али бүхы талаһаа тодо хурсаар элирхэйлэн харуулагданхай. Манай обществын түрүү хүсэн болохо Коммунис парти, совет арадай политическэ ба үзэл сурталай манлай, олониитэтэй тэрэнэй холбоо барисаае хүгжөөлгэ толилогдоһон бүхы зохёолнуудай түбтэ табигдана. Парти болон арадай нэгэдэлэй темэ бүхы суглуулбарин гол удхань болоно.

Ном соо найруулагдаһан дүримүүд партийна ба гүрэнэй байгуулалтын теоретическэ болон практическа гол шухала асуудалнуудые шэнжэлгэдэ, ажабайдалай хамтын шэнжые баталалгада, социалис ёһоной һанал бодол бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэдэ горитой ехэ хубитаяа оруулна. Шэнэ общество байгуулгын үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ уг залгамжалга болон шэнэ түхэлэй юумэ ни[...] гэдүүлгэ тэрэнэй аж[...] гын бүхы шатануу[...] эй политикын он[...] болоно гэһэн бо[...] гүнзэгыгөөр харуу[...]

Партийна ба гүр[...] парадай хүдэлмэри[...] жуулан һайжаруулх[...] нэй оршон байдал[...] эй политическэ үн[...] риин, социалис ба[...] хүсэтэ зэбсэгэй [...] дэй ажал ябуулг[...] дань һайжаруулха [...] муудые тодорхойл[...] КПСС-эй Централ[...] тедэй, ЦК-гай По[...] шууд сэхэ ажал я[...] ном дотор тайлба[...]

Суглуулбарида [...] һан зохёолнууд [...] хэр К. У. Черненк[...] эй ЦК-гай июниин [...] Пленум дээрэ [...] тиин үзэл суртал[...] политическэ хүдэлм[...] шухала асуудалну[...] элидхэл соо КПС[...] сурталай ажал ябуу[...] жээе, ашаг үрые [...] хэ асуудалнууд т[...] байна. Хүгжэлтэ [...] циализмые нарижу[...] жаруулха гэһэн һа[...] гансал политическ[...] харин пропаганди[...] мүүжүүлгын бүхы [...] риин үндэһэ һуури[...] даха ёһотой гэһэ[...] хала тезис тэдээн [...] бүхы талаһаа хару[...]

К. У. Черненкы[...] үгэнүүд, статьяну[...] КПСС-эй дотоодын[...] гадаадын политик[...] шэгүй бата нэгэд[...] дээрэ эб найрамд[...] хын түлөө, түүхэтэ [...] орёо түгшүүрилтэй [...] совет хүнүүдэй эб [...] далта зохёон байгу[...] лые хангахын түлө[...] тэмсэл тодо хурса[...] лагданхай.

Политическэ лит[...] хэблэл тус номые [...] гаргаба.

ПАРТИИН ҮНЭ[Н] СЭХЭ ХҮБҮҮН[...]

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй, уласхоорон[...] мунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ж[...] лагша Ю. В. Андроповой түрэһөөр 70 жэлэй ойд[...] лагдаһан баярай суглаан июниин 14-дэ Москвад[...] эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын ин[...] болобо.

ИМЛ-эй директор академик А. Г. Егоров оролт[...] лэжэ, суглаа нээгээ. Институдай директорэй нэг[...] логшо профессор П. А. Родионов элидхэл хэбэ. [...] гүй зоригтой коммунист, дүлэтэ патриот ба интер[...] лист Ю. В. Андроповой ажаябадалай зам КПСС-[...] совет арадай түүхэтэ түйлалтануудтай, хүгжэл[...] социализмын обществые али бүхы талаарнь н[...] һайжаруулгын гол зорилгонуудые шиидхэлгэтэй, б[...] хэй дээрэ эб найрамдал хангахын, социально-хүгж[...] жэлтэ түйлахын түлөө тэмсэлтэй таһаршагүй [...] байгаа. Партиин эльгээһэн бүхы участогуудта хүд[...] Юрий Владимирович бүхы эрдэм мэдэсээ, хүсэ [...] парти болон арадай нэгэдэлые саашадань бэхиж[...] социалис Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэлгэдэ, к[...] суртал һургаалнуудые бэелүүлгэдэ сүм элсүүлэн зо[...] ажалаа эршэмтэйгээр, залан сэхээр ябуулдаг байгаа[...] эй ЦК-гай Генеральна секретариин, СССР-эй Верхо[...] ведэй Президиумэй Түрүүлэгшын тушаалнуудта хүд[...] Ю. В. Андроповой оюун бэлиг, эмхидхэлэй мэргэ[...] дабари илангаяа тодо хурсаар харагдаһан байгаа.

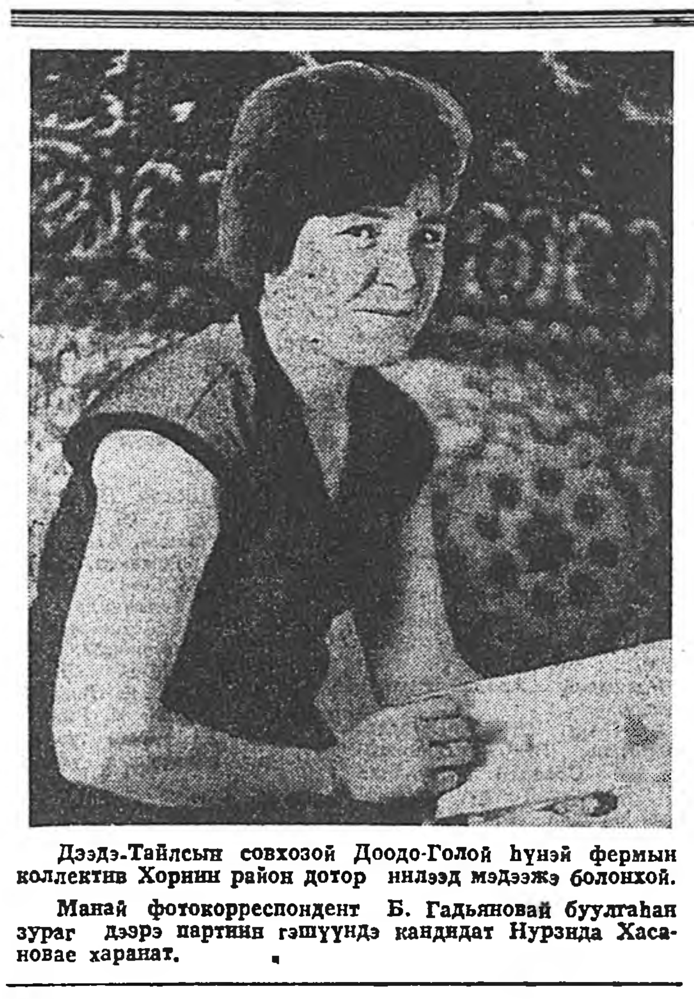
Оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалх[...] бэхижүүлхэ, социалис демократиие гүнзэгырүүлх[...] хүнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха, хүниие ал[...] талаарнь хүгжөөхэ политическэ шэглэлээ Коммун[...] залан сэхээр бэелүүлдэг юм гэжэ суглаан дээрэ [...] лэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ бэшэ февралиин[...] релиин (1984 он) Пленумүүд партиин олон янзы[...] байгуулхы бүхы хүдэлмэриин шухала шатануу[...] КПСС-ые, тэрэнэй Центральна Комитедые, нүхэр К[...] ненко түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое няс[...] рон жагсаһан совет арад манай партиин дотоод[...] гадаадын политикые бодото дээрэнь бэелүүлх[...] шэн габьяатайгаар тэмсэнэ.

* * *

Ю. В. Андроповой түрэһөөр 70 жэлэй ойдо з[...] дажа, СССР-эй Наукануудай академиин Карелиин [...] соведэй, Петрозаводско гүрэнэй университедэй ба[...] багшанарай институдай эрдэмтэдэй соведүүдэй [...] суглаан Петрозаводскдо болобо.

* * *

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй, уласхооронд[...] мунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ е[...] ябуулагша Ю. В. Андроповой түрэһөөр 70 жэлэй ой[...] шэрамдуулан, июниин 15-да Кремлиин ханын дэргэ[...] рэнэй хүүр дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедһэ[...] эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Мин[...] дэй Соведһээ баглаа сэсэгүүд табигдаба.



Дээдэ-Тайлсын совхозой Доодо-Голой һүнэй фермын коллектив Хорини район дотор нилээд мэдээжэ болонхой.

Манай фотокорреспондент Б. Гадьяновай буулгаһан зураг дээрэ партиин гэшүүндэ кандидат Нурзида Хасановае харанат.

ШЭНЭ ГҮҮРТЭНҮҮД БҮРИДХЭГДӨӨ

Ниитынгээ адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хонидойнгоо отарануудые, малайнгаа гүүртэнүүдые, һаалиингаа фермэнүүдые бусадһаа түрүүлэн зунайнь байрада гаргаһан Захааминай районой Хамниин совхоздо шэнэ гүүртэнүүд бүридхэгдэн байгуулагдана. Мүнөө ажахын малай 63 гүүртэ, хонидой отарануудай 60-ниинь зунайнгаа байрада нүүжэ түбхинэнхэй юм. Тэрэ тоодо шэнээр бүридхэгдэһэн 20 гүүртэнь холын хадалиг бэлшээридэ гаргагданхай.

Район дотороо үүсхэл гаргаһан СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай уряае һайшаан дэмжэһэн дурсагдагша ажахын ухэршэд даажа абаһан һүрэг бурруу, хашарагуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые хоногой 900—1000 граммаар нэмээхэ уялга абанхай. Эдэ үдэрнүүдтэ Хамниин совхозой малшад малаа ногоо элбэгтэй бэлшээридэ түхеэрэн суудхын туршада бэлшээжэ, хүшэлүүлжэ байнхай юм.

Т. БАДМАЕВА.

УЛААН-УДЫН ЛВРЗ-дэ

ҺАРААР УРИД

ЛВРЗ-гэй Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй хүдэлмэришэдэй бүтээжэ гаргадаг «Баярма» гэжэ электровафельница республика, мүн орон дотороо мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Предприятиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе, Буряад ороной России гүрэндэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярые угтуулан, тус цехэй коллектив нэгэ һарваар уридшалан 100 мянгадахи электровафельница хабсарган гаргаа. Эндэ һаяхан тус цехэй хүдэлмэришэд 100 мянгадахи электровафельницаяа заводойнгоо түүхын музейдэ бэлэг болгон дамжуулба.

Заводой захиргаан һалбариингаа эрдэм-шэнжэлгын институдай филиалай хүдэлмэрилэгшэдтэй шэнэ электровафельница зохёохо гэһэн хэлсээ эндэ һаяхана баталагдаа.

УЯЛГАЯА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭНЭ

Эндэхи модельнэ цехэй хүдэлмэришэд заводойнгоо байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалай вахтада жагсаад, нэгэнтэ бэшэ түрүү һуури ээлжэ гараһан байха юм. Тус цехэй коллектив түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэригэй продукци заводойнгоо һайндэр болотор гаргаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. Тэдэнэр үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, абаһан уялгаяа 3 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Гадна түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсэ 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр нэмэн хямдаруулха гэһэн даабарияа тэдэнэр 5—0,9 процентдэ хүргэжэ шадаа. Ажалай журам эбдэхэ, ажалһаа гаража ошохо ябадал усадхаһанай ашаар тэдэнэр иимэ амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

СССР-эй хүндэтэ түмэр замшан П. С. Листенко, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденой кавалернууд Н. Н. Елясов, Ф. А. Воробьев гэгшэдэй цехэйнгээ түйлаһан энэ ехэ амжалтада габьяа бии. Залуу хүдэлмэришэд П. Веселков, А. Гулюк, М. Толстихин гэгшэд аха нүхэдһөө дутуугүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, горитойхон хубитаяа оруулалсаа.

«ФРЕГАТ» ХҮДЭЛГЭГДЭНЭ

«Бестужевский» совхозой мэдээжэ механизатор Бимба Ринчинович Жамбаловай хүтэлбэрилдэг звено тэжээлэй ургамалнуудые тарижа дүүргээд, мүнөө плантацияа харууһалан уһалжа эхилбэ. «Улаан Хэсэг» гэжэ газарта шэмэтэ рапс ургамал тариһан талмай дээрэ уһа сасадаг «Фрегат» гэжэ бүтээсэ ехэтэй агрегат үдэр бүри хүдэлгэгдэнэ.

Оньһон түхеэрэлгые жолоодогшо Алексей Антонов, тус агрегадые уһаар хангадаг бүлүүр станциин машинистнүүд Юрий Галсанов, Цыретор Гомбоев гэгшэд оролдосотойгоор ажаллажа, түрүүшын ээлжээндэ 65 гектар плантаци уһалба. Тус ажахыда бүлүүр 7 станци хүдэлгэгдэнэ. 400 гаран гектар сабшалан, 200 шахуу гектар таряалан уһалагдаад байна. Андрей Кожин, Алексей Кулаков, Даши Жамбалов, Аюша Жадамбаев гэгшэд һайн ургаса абахын түлөө оролдоно.

Н. НАМСАРАЕВ, манай корр.

Сэлэнгын район.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

НОГООН «ТҮЙМЭРЭЙ» АЮУЛҺАА ҺЭРГЫЛ[...]

Таримал ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса заабол абахын тула поли, плантаци бүхэнөө бог буртаг ногооһоо сэбэрлэжэ, бүхы тарилгаяа һайнаар харууһалха эрилтэ табигдадаг. Ушарынь хадаа буртаг ногоондо дарагдаһан полидо таримал ургамалда хэрэгтэй бодосынь, шиг нойтониинь эрид доошолжо, ургасань бирагүйгөөр гарана. Тиимэһээ хүдөө ажахын ургамалнуудые таригшад бог буртаг ногоо үндэһөөрнь усадхаха хүдэлмэреэ саг болзортонь үргэнөөр ябуулха зэргэтэй. Мүнөө республикымнай колхоз, совхозуудта буртаг ногоон гол түлэб хоёр—агротехническэ, мүн химическэ аргаар усадхагдана. Эдэ арганууд буртаг элдэб ногоондо тааруулагдан хэрэглэгдэнэ. Таримал ургамалнуудай үнжэгэн дэльбэхэнүүдэй газарай хүрьһэнһөө бултайжа байхада, бог буртаг ногоон һаял үндэһэшэжэ захалдаг. Энэ үедэ тарилгаяа борнойлходо, мүн культиваци хэхэдэ, буртаг ногооной үндэһэн таһаржа усадхагдана Тиихэдэ бог ногоо химическэ аргаар усалхахада нилээд аша үрэтэй байдаг. Илангаяа орооһото ургамалай таригдаһан полидо буртаг ногооень саг дарыдань химическэ аргаар усадхахада, гектар бүхэнэй ургаса дунда зэргээр 1,5—2 центнерээр дээшэлдэг байһыень үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл харуулна.

Байгша ондо республикымнай ажахынууд 150 мянган гектарта таригдаһан ороһото ургамалнуудай полидохи буртаг ногоо химическэ аргаар усадхаха түсэбтэй юм. Ороһото ургамалнуудай һаял залаатан ургажа байхада гэхэ гү, али таригдаһаар 20—25 үдэрэй үнгэрхэдэ, гербицид сасахада буртаг ногоониинь түргэн хосоржо һаладаг байна. Энэ болзорһоо урид гү, али һүүлдэнь химическэ арга хэрэглэхэдэ, һанаһанда хүрэмөөр дүн түйлагдадаггүй байха юм. Тиимэһээ байгша ондо колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд ороһото ургамалнуудайнгаа тарилгада гербицид сасажа, буртаг ногооень үгы хэхэ ажалаа саг болзортонь һайнаар эмхидхэжэ ябуулха зэргэтэй. Богони болзорто диилэнхи тарилгадаа химическэ арга хэрэглэхын тула хүдөө ажахын авиациин самоледуудые һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ эрилтэ табигдана. Буртаг ногоо усадхахаар гербицид сасаха хүдэлмэринээ һайн шанартайгаар ябуулхын тула хүдөө ажахын авиациин хүдэлмэрилэгшэд бүхы технологиёо һайнаар, тон нарииаар сахиха болоно.

Байгша ондо химическэ аргаар буртаг ногоо усадхаха хүдэлмэри гансашье самолёдоор хэгдэхэ бэшэ, мүн хоро сасаха элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүд, машинанууд олоор хүдэлгэгдэхэ байна. Илангаяа «Сельхозхимия» нэгэдэлэй ургамалнуудые хамгаалха оньһожоруулагдамал отрядууд ажахынуудай горитойхон таряалан дээрэ машинаар гербицид сасахаар хараална.

Недондо республикын «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хоро сасаха 101 машина һаадгүй ашаглагдаа һэн. Тодорхойлбол, машина бүхэнэй бүтээсэ дунда зэргээр 745 гектар болоһон юм. Тиихэдэ районуудай ажахынууд өөһэдынгөө хүсөөр бүхыдөө 20,3 мянган гектар полидо гербицид сасаһан байна. Буртаг ногоо үгы хэхэ гербицид гансашье тарилгада бэшэ, мүн сэбэр паарта хэрэглэхэдэ туһатай байха. Илангаяа ган гасуур жэлдэ гү, али һалхинда үлеэлгэжэ муудадаг хүнгэн элһэлиг хүрьһэтэй поли дээрэ гербицид хэрэглэхэдэ аша үрэтэй юм. Юуб гэхэдэ, сэбэр паарай буртаг ногооень усадхахаар зундаа хэдэн удаа хахалхада, культиваци хэхэдэ, борнойлходо газарай хүрьһэн муудана бшуу.

Сэбэр паарай буртаг ногоо үгы хэхээр гербицид хэрэглэхэдээ, хоро сасаха хүдэлмэреэ сагай уларилай ямаршье сагта үнгэргэхэдэ хамаагүй юм. Тэрэшэлэн энэ хүдэлмэридэ самолет гү, али тусхай машина хэрэглэхэдэ болохо. Ута болоһон үндэһэтэй буртаг ногооень усадхахын тула сэбэр паарта хэрэглэгдэхэ гербицид бэлдэхэдээ, аминна дабһые, мүн бутилова эфирыень ехэхэнээр хэхэдэ һайн. [...] үедэ республика [...] диилэнхи поли зэр[...] гаар дарагдашанха[...] Буртаг энэ ногоо [...] хын тула сэбэр па[...] халһанай һүүлээр [...] бүхэндэнь 300 литр [...] соо 30 килограмм [...] цетат натрий гэшые [...] хүрьһэндэнь оруул[...] байха. Энэ хоро эрт[...] июнь һарада гэхэ г[...] июль һарын түрүү[...] хадһаа хожомдуула[...] рэглэхэдэ туһатай [...] рынь хадаа хаха[...] газарай хүрьһэндэ [...] даһан тус препара[...] ногооной үндэһэжэ[...] һаа урид хайлажа, [...] үрэжэлтэ шала соон[...] байха бшуу.

Таримал ургам[...] гол дайсан—буртаг [...] усадхаха хүдэлмэр[...] шье хахалагдадаг [...] бэшэ, мүн бог бу[...] гоо дэлгэрүүлдэг бу[...] тогуудта үргэнөөр [...] даха ёһотой.

А. БОТО[...] ургамалнуудые хамг[...] станциин лаборато[...]

УЛАМ ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ ЁҺОТОЙ

ҮҮДЭЙ МЭРИ

моор шагнагдаһан байна. Нютын малда тэжээл бэлэдхэлгые һайнаар үнгэргэһэнэйнгээ түлөө тус Совет КПСС-эй Бурядай обкомой болон Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет Хүндэлэлэй грамотодо хүртэһэн алдартай.

1982—1983 онуудай үбэлжэлгын үедэ Хурамханай совхозой ажалшадые комплексноор хангаха хүдэлмэрээ мэшээтэ һайнаар бэелүүлһэн Хурамханай сомоной Совет республикынгаа Министрнүүдэй Совет Хүндэлэлэй грамотоор шагнагдаа һэн.

Үнгэрһэн жэлдэ районоймнай һүүлэй хэдэн жэлдэ үзүүлээгүй баян ургаса хураагдаа. Харгаабхашье һайнаар ургаа гэшэ. Мал ажалаймнай дунгууд урда жэлүүдһээ һэр дээгүүр байгаа. Оройнгоор Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ тула районой агропромышленнэ нэгэдэл али болохо хэмжээнүүдые абана.

Районой предприяти ба эмхи зургаануудта хэмнэбарин ажахыгуулһан эмхидхэгдэнэ. Хурамханайн леспромхоз газаһан томо фермэтэй болонхой. Үшөө үзэрнүүдые барижа эхилээ. Коопзаверпромхоз, районо, интернат нүргүүлн болоһо бусадта хамһабарин ажахыгуулнуун түхеэрэгдэжэ байнхай.

Районно, сомоной, сельскэ Советүүд болон тэдэнэй гүйсэдкомууд эмхидхэлэй-нютагай хүдэлмэри абуулхада, Советүүдэй сессинүүд дээрэ бэлэгэлагдаһан түсэбүүдэй бариматалдаг. Нютагай Советүүдэй депутадууд гүйсэдкомуудай болон тэдэнэй саг үргэлжын комиссинүүдай хүдэлмэридэ 1983 ондо эдэбхитэйгээр хабаадаһан, һунгагшадай захянуудта гол анхаралаа хандуулһан, ажалшадтай бата холбоо барисаа тогтооһон байгаа. Районой чемпион, хонишон С. Н. Банаева, Социалис Ажалай Герой В. П. Парамонов, РСФСР-эй габьяата механизатор Г. С. Серебренников, Бурядай АССР-эй габьяата малшан Е. Ж. Дармаева, ГМК-гай начальник В. А. Шпицберг болон бусад депутадууд һунгагшадайнгаа урда, ажалай коллективүүдэй урда ходо тоосоо, захяануудыень дүүргэхын тула оролдоно байдаг заншалтай.

Нютагай Советүүд сессинүүдые үнгэргэхэ, тэрэн дээрэ табигдаһан асуудалнуудта урдаһаа анхаралтайгаар хандадаг болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Үнгэрһэн жэлдэ районно Совет 4 сесси зарлаһан байна. Тэдэнэй дун хамта 14 асуудал харагдаа. 26 депутадууд зүбшэн хэлсээндэ хабаадаа. Сельскэ болон сомоной Советүүдтэ зургаа-зургаан сесси үнгэргэгдэжэ, 136 асуудал харагдаһан байха юм.

Районоймнай Советүүд бусы хүдэлмэрээ эрхилхэдээ, гүйсэдкомуудта хиналта хэхэ үүргээ һайжаруулха эрилтэ табина. Сесси дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй, депутадуудай һуралсалай, совет кедрнүүдые хүмүүжүүлхэ талаар хэмжээнүүдэй, депутадуудай урда асуудалнуудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие гүйсэдкомууд заабал хянадаг. Район доторнай нёдондо депутадай 121 үдэр үнгэрэгдэе һэн. Тэдэ депутадууд булгаада шахуу хабаадаһан юм. Хэрбээ захяануудай дүүргэлтые харабал, районно Советэй депутадуудай нэрэ дээрэ орсон 31 захяагай 18-иинь дүүргэгдэһэн байна. Хара-Модонской болон Гаргын сомоной Советүүдэй депутадууд һунгагшадайнгаа бүхы захяае дүүргэнхэй.

Арадай депутадуудай районно Советтэ саг үргэлжын 12, сомоной болон сельскэ Советүүдтэ 61 комисси хүдэлнэ. Тэндэнь 268 депутат тоологдодог. Хүдөө ажахын (түрүүлэгшэнь В. И. Будаев), промышленностиин (В. А. Шпицберг), байгаали хамгаалгын (Г. Н. Данчиков) асуудалнуудые хаадаг саг үргэлжын комиссинүүд һайнаар хүдэлнэ. Һахалиин сельскэ Советэй худалдаа наймаанай комиссиин депутат Г. И. Зверковагай хүтэлбэри доро горитой хүдэлмэри ябуулдаг. Харин Варханай, Дэрээнэй, Хурамханай сомоной Советүүдтэ саг үргэлжын комиссинүүдай хүдэлмэридэ дутуу дундануудаа үшөө олон гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Комиссинүүд ажахынгаа байдалнуудые, промышленнэ предприяти болон барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүгэлдэлүүдаар һонирхоогүй, нютагайнгаа шараһе болбосон түхэлтэй болгохо, ариг сэбэрые сахиха талаар эдэбхи үүсхэл гарганагүй.

Нютагай Советүүдтэ депутадуудай пост болон бүлэгүүд байгуулагдаһан. Ажалай халуун хаһын ябажа байгаа гадаата байгуулагдаһан эдэ пост болон бүлэгүүдэй гэшүүд барилгын ба үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүдэй саг соогоо асаргадаха шалгадаг, тэдэн бэлэдхэлгэ, тул абалга, тарея хуряалга дээрэ хиналта шалгалта хэдэг байна.

Дунда һургуулиин барилга дээрэ байгуулагдаһан Хара-Модонской сомсоведэй депутадуудай бүлэг (ахалагшань һургуулиин директор Ф. М. Горяев) һайн тоодо оронхой юм.

Депутадууд өөһэд өөһэдынгөө округой һунгагшадай урда саг болзор соогоо тоосодог гэшэ. 1983 ондо 71 депутат хоёр-хоёр дахин тоосоһон байна. Депутадууд һунгагшадтаяа уулзахадаа, юун тухай хэлэдэг бэ гэхэдэ, Советүүдэй сессиин үнгэрһэн, гүйсэдкомуудай заседани дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд, район, сомон, нютагта үнгэржэ байһан ажахын болон политическэ кампанинууд, промышленнэ предприятинууд болон барилга дээрэхи хүдэлмэриин ябаса гэхэ мэтын асуудал тухай юм.

Советүүд эрхэтэдэй мэдүүлгэ, гомдол, хандалганууд анхаралтайгаар хаража үзэдэг. Тэдэнэй олонхинь һуудал байдалай, худалдаа наймаанай, ахуй хангалгын, гэр бараанай асуудалнууд дээр байдаг. Эдэ бүгэдэ хүлитэ саг болзор соогоо харгадажа, зохихо хэмжээнүүдые абтадаг юм. Сельсо, сомоной Советүүдтэй саг үргэлжын комиссинүүд эрхэтэдэй хандалгые анхаралтайгаар харадаг. Жэшээлхэдэ, Майскэ сельсоведэй саг үргэлжын комисси ажалшадай гомдолнуудаар 9, Хара-Модонской сомсовет 8 заседани хэһэн байна.

Районой нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ эхэнэрэй совет, һайн дурын арадай дружина, үйлсын комитет гэхэ бэшэгүүдээнэ. Районоймнай арадай дружинашадуудай дүн хамта 698 гэшүүн тоологдоно. Энэ ехэ арми районой дотоодо хэрэгүүдэй тэһэгэй хүдэлмэридэ горитой туһаламжа үзүүлдэг байна.

Арадай депутадуудай Советүүдэй хүдэлмэриие саашадаа улам һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын партиин ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ сооһон заабаринуудые хэлэн илтэйгээр бэелүүлхэ эдэ хэлбэрилшэгүйгөөр хэрэглэхын тулада арадай депутадуудай Хурамханай Совет харюусалгаа улам дээшэлүүлжэ оронхой.

Б. ДАРМАЕВ,
арадай депутадуудай Хурамханай райсоведэй гүйсэдкомой секретарь.

…АДАГГҮЙ УНШАГШАДАЙ АША ТУҺАДА

…дэлмэринүүд, эрдэм наукын элдэб һалбарнаар номууд бии. Түрэл ба нютагай газетэ, журналнууд заатагүй эндэ ородог.

Харадагтүй уншагшадта миндаһан дээрэ бэшэгдэһэн гэхэ гү, али «хөөрэдэг» номууд дурадхагдадаг. Иимэ ном бүхэн сагаан түмэр кассетэнүүд соо ябталан багтаагданхай, гаршаг нэрэнь, авторынь, хэзээ хэблэгдэһэниинь газаагаа дууһан бэшээтэй байдаг. Гадна юрын номуудта орходоо зузааншаг, тусхай тэмдэг-точконуудаар хэблэгдэһэн номууд олон юм. Брайлиин системээр уншажа, бэшэжэ һураһан харадаггүй хүнүүд эдэ номуудай удхатай гүйсэд танилсаха аргатай. Энэ системые шудалан үзэхэ дуратайшуулда һуралсалай номуудые захил хэжэ болоно.

Харадаггүйшүүлэй бүлгэмэй Бурядай отделениин олонхи гэшүүд ном һудартай ханилдаг, һуралсал, хүдэлмэридөө эндэ олоһон мэдэсээ хэрэглэдэг юм. «Ном —эрхим хани гээд» эдэнэр маргангүй батаар хэлэдэг.

Библиотекые даагша, ажалай ветеран Ольга Михайловна Прохорова, библиограф Лариса Леонидовна Шемякина болон бусадшье хүдэлмэрилэгшэд бүлгэмэй гэшүүдые ном һударта һонирхолыень бадараахын тула оролдодог, шэнэ литературын ороһон тухай үе-үе болоод лэ мэдээсэжэ, тоошохон удхыень уридшалан хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Шэнэ ороһон литературын выставкэ библиотекэдэ заатагүй табигдадаг. О. М. Прохорова болон бусад хүдэлмэрилэгшэд харадаггүйшүүлэй эрилтэнүүдые шудалдаг, ямар нэгэн захил түргэнөөр хангахын тула оролдодог.

Мүнөө үедэ 600 гаран хүн библиотекын саг үргэлжын уншагшад мүн. Эдэнэй дунда худөөдэ ажаһуугшад олон юм. Эдэнэртэ кассетэнүүд — «хөөрэдэг» номууд почтоор эльгээгдэдэг. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд номуудые абаад, хаа-яа районуудта ошожо, хүдөөгэйнгөө уншагшадтай уулзадаг, һонирхоһон асуудалнуудаарнь хөөрэлдөө хэдэг. Бэшүүр һууринда Брайлиин системээр уншажа һураха дуратайшуулда аман үгын журнал эмхидхэгдэнхэй.

Бүлгэмэй үүсхэлээр харадаггүйшүүлдэ хахад сэнгээрнь магнитофонууд худалдагдадаг.

Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг уншагшадтай уран зохёолшодой намтар, ажабайдал тухай, бэшэһэн номуудайнь гол удхаар конференцинүүд һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Һуралсал-үйлэдбэриин предприятиин улаан буланда һая иимэ конференци болоо һэн. Альберт Лихановай «Дээдын хэмжүүр» («Высшая мера») гэһэн роман тухай хөөрэлдөөн удаан үргэлжэлөө. Залуушуулые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ, сэдьхэл бодолой талаар бүрилдүүлхэ асуудалда авторай хандаһан ушар сугларагшадые илангаяа һонирхуулһан байгаа бшуу.

Номдо дуратайшуулые, эдэбхитэй уншагшадые нэрлэмээр. Нижне-Ангарскһаа А. Н. Семушев, Хяагтын районһоо М. А. Якимова болон бусад болоно. Эдэмнай гансал үнгэрһэн жэлдэ тус тустаа 50—70 «хөөрэдэг» номуудые уншаа. Улаан-Үдэдэ ажаһуугшад М. Н. Учаев, Г. Н. Глушкова, Р. М. Шевцова, үбгэ, һамган Гончаруктан саг үргэлжэ элдэб янзын литература хэрэглэдэг, номуудтай ханилдаг юм. Һуралсал-үйлэдбэриин предприятида хүдэлхэ зуураа сүлөө сагтаа ехэл шуналтайгаар номуудые уншажа, оршон байдал тухай мэдэсээ үргэдхэнэ, ажабайдалтай холбоо барисаань бэхижэнэ бшуу.

А. ШУЛУНОВ.

ТАСС — АПН: ХИЛЫН САДАНАҺАА

…Й КОМИССИИН ТУСХАЙ СЕССИ

…Транснационал корпорацинуудай …ссиин тусхай …й штаб-байшан …эрээ эхилбэ. …ы районуудай …үлөөлэгшэд тэ…д юм. …ёһо гуриим са…декс» зохёожо …шэ тусхай сессиин зүблэхэ зүйлэй гол асуудал болоһо. Энэ документ хүгжэжэ байгаа оронуудта уласхоорондын монополинуудай ажал ябуулгые гуримшуулан шиидхэхэ эрхын гол ёһонууд болохо зэргэтэй. ООН-ой Генеральна Ассамблейн байгша оной сентябрь һарада нээгдэхэ сесси дээрэ тэрэнэй эсэсэй проект баталагдан абтаха ёһотой.

Томо ехэ капиталис гүрэнүүдэй залуу оронуудые хашаха, харшалха ябадалые зайсуулха таарамжатай зохид шиидхэбэринүүдые энэ проект абаха зэргэтэй. Энээнэй ашаар Азиин, Африкын ба Латинн Америкын гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй бшуу.

…ЭЙ МИД-эй ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

…ААТАР. Аргентинын, Индиин, Танзаниин ба …рэнүүдэй, пра…удай толгоиһаяхан абаһан …лараци дотор …ан дэлхэй дэ…алай улам түг… боложо байһые …вительство бү…өр хубаалдана …й МИД-эй түлөөлэгшын эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаяа зогсоожо, эдэ хэрэгсэлнүүдые хорооожо эхилхэ гэһэн бүлэг оронуудай уряа мүнөө илангаяа шухала удха шанартай байна.

Деклараци баталһан гүрэнүүдэй хандалгада харюусажа, Совет правительствын абаһан мэдүүлгые МНР дэмжэнэ. Эб найрамдалай хуби заяанай түлөө харюусалгатай байһанаа Советскэ Союз гүнзэгыгөөр мэдэржэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэнэ гэжэ энэ мэдүүлгэ үшөө дахин харуулба. Ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн СССР-эй уялга энээниие батаар элирхэйлэн гэршэлнэ.

…-гэй ЦК-гай ба ЦКК-гай МЭДҮҮЛГЭ

…алиин Коммунис… хэблэлэй бюро …рааба. Тэрээн …гэжэ хэлэгдэнэ:

…Центральна Ко… Центральна хи…ссии ИКП-гэй Ге…кретарь Энрико …й наһа бараһан …ы ехэ шаналал …гаар мэдээсэнэ. …Италиин хүдэл…үдэлөөндэ, пар…о, Европодо ба …й дээрэ сүлөө…лалта мүлжэл…гын түлөө хү… гээлтэ болобо. …бэришэгүй нан…гдэг байһаараа, …ы ажал ябуулгаараа, Италиин Коммунис партиин ажал ябуулгада, теоридо ехэ хубитаяа оруулһаараа Э. Берлингуэр политическэ ехэ нэрэ хүндэтэй болоһон байгаа.

«Агууехэ хубилалтануудай ба бэрхэшээл түбэгүүдэй» жэлнүүдтэ Э. Берлингуэр Коммунис партиие хүтэлбэрилөө һэн.

Уласхоорондын байдалай хүшэр бэрхэшээлтэй болоходо, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулхын, буу зэбсэгүүдые хуряахын, шахардуу шанга байдалые һулаpуулхын тула тэрэ үүсхэл эдэбхи гаргадаг байгаа.

Политическэ тэмсэлэй аша үрые дээшэлүүлхэ, тодорхой оршон байдалда ажал ябуулгаяа эдэбхижүүлхэ тухай Тольяттиин захяа заабаринуудые Э. Берлингуэр эдэбхитэйгээр халан абажа, бэелүүлһэн байгаа.

Энрико Берлингуэр Италида, уласхоорондын оршом соо ехэ нэрэ хүндэтэй байгаа. Тэрэнэй үбдөөд байха үедэ Италиин, бүхы дэлхэйн хүн зон, эмхинүүд, политикын ба соёлой ажал ябуулагшад һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлээ һэн.

Энрико Берлингуэрэй һургаал тэрэнэй партида хэтэдээ мүнхэ байха, саашадаашье бэелүүлэгдэхэ байна.

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҺЭРГЭЭБЭ

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Женевэдэхи конференциин сесси июниин 12-то эндэ хүдэлмэреэ һэргээбэ. Байгша онһоо тэрэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын комитет гэжэ нэрлэгдэнэ. Энэ хуралдаан буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха гол асуудалнуудаар уласхоорондын хэлсээнүүдые эдэбхитэйгээр зохёон абаха ёһотой гэжэ уласхоорондын эмхи хүлеэнэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVIII сесси энэ захяа заабариинь батадхаа һэн.

Буу зэбсэгүүдые үргэнөөр бүтээхэ, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн США-тай ба НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай бүтэмжэгүй хараа шэглэл энэ замда ехэ һаад ушаруулһан байгаа. Ядерна дайе зайсуулан сараха, химическэ буу зэбсэгүүдые хорихо, замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, ядерна буу зэбсэгүүдые, бусад хэрэгсэлнүүдые туршалгые хорихо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта туйлахын тула социалис оронууд ехэ хүсэл эрмэлзэл гаргана. Зүгөөр НАТО-гай оронуудай делегацинууд энэ хэрэгтэ эсэргүүсэжэ, эдэ шухала асуудалнуудые хаража үзэхын тула байгуулагдаһан конференциин хамһабарниин тусхай органуудай хүдэлмэриие бүруу һүргэнэ.

Конференциин зунай сесси 12 недели соо үргэлжэлхэ юм.

АМЕРИКАН СЕНАДАЙ ШИИДХЭБЭРИ

ВАШИНГТОН. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые эрид үргэдхэхэ гэһэн шиидхэбэри США-гай захиргаан конгрессэй сенадаар дамжуулан абаба. Ракетэнүүдые буудажа унагааха зорилготойгоор замбуулинай дайдада тараан тодхогдохо зүйлнүүдтэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ талаар Сагаан байшангай эриһэн мүнгэ зөөриие һомолхын түлөө тэрэ дуугаа үгэһэн байна. 1985 оной финансын жэлдэ США-гай сэрэгэй бюджедһээ иимэ зорилготойгоор Рейганэй захиргаанай эриһэн мүнгэ хороохые дурадхаһан сенатор Ч. Персиин заһабариие дээдэ палата арсаба. Ерэхэ жэлдэ ракетэнүүдые буудажа унагааха түхеэрэлгэнүүдые бүтээхын тулада 1,8 миллиард доллар һомолхые Сагаан байшан түсэблэнэ. Урда тээнь зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдэй талаар сенадай комисси энэ эрилтыень зарим тэды хорогоо һэн. Гэбэшье энэнь программын түрүүшын шатые бэелүүлгэдэ мүртэй нүлөө үзүүлхэгүй байна гэжэ мэргэжэлтэд тэмдэглээ.

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АЖАЛАЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА МҮРЫСӨӨН

СССР-эй нефтиин ба газай промышленностиин предприятинуудай барилгын министерство болон тус һалбариин профсоюзай ЦК Болгариин, ГДР-эй, Польшын ба Чехословакиин профсоюзуудай һалбариин комитедүүдтэй хамта фашис Германиие бута сохижо, туйлагдаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон талын социалис мүрысөөн тухай хэлсээ баталаа юм. СССР-эй газар дээрэ нефтиин ба газай промышленностиин объектнүүдые барижа байһан коллективүүд тэрээндэ хабаадана. Ажалай интернациональна мүрысөөндэ хабаадагшад 1984 ондо 1,9 миллиард түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ уялга абанхай. Газ дамжуулха сорго хоолойнуудай шэнэ участогууд, компрессорнэ станцинууд, байрын гэрнүүд ба соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын объектнүүд ашаглалгада оруулагдаха байна.

Аха дүү оронуудай профсоюзай комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хөөрэнэ.

— Болгар барилгашад СССР-тэ 15 жэл хүдэлжэ байнхай,— гэжэ СССР-тэхи болгар профсоюзуудай Нэгэдэмэл Комитедэй түрүүлэгшэ Иван Борисов хэлэнэ. —Тэдэнэр нефтиин ба газай промышленностиин, хара металлургиин томо объектнүүдые баридаг, модо, түмэрэй руда олзоборилдог, Баруун Сибирьтэ, Дунда Азида, Курска магнитна аномалиин оршондо байрын гэрнүүдые бодхоодог, автомобилиин харгынуудые баридаг. Эдэ объектнүүдэй барилгада хабаадаһанай түлөө Болгари түүхэй эдүүдые, нефть, газ, түмэрэй руда абадаг байха юм.

Совет түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые хэрэглэн, болгар профсоюзай зургаанууд орон дотор социалис мүрысөө эмхидхэлгые нилээд һайжаруулһан байна. Тобшолон хэлэбэл, 1984 оной угтамжын түсэбүүдтэ 4 мянгаһаа дээшэ дурадхал оруулагдаа. Сургудтахи болгар барилгашадай, хараалһан хэмжээ ябуулганууд ажалай бүтээсые 1,5 процентээр дээшэлүүлхэ, 417 мянган түхэригэй түүхэй эд, материалнууд болон элшэ хүсэ алмаха арга олгохо юм.

Болгар коллективүүдэй хабаадаха олон талын социалис мүрысөөн үйлэдбэриин зорилгонуудые бүри ашаг үрэтэйгөөр шиидхэхэ арга олгохо жэшээтэй. 1984 ондо манай барилгашад 14 компрессорнэ ба нефть бүлэхэ 8 станци, соёлой-ажаһуудалай болон промышленнэ 53 объект, 130 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра болзорһоонь урид ашаглалгада оруулха юм. Тиихэдээ хүдэлмэриин шанар дээшэлхэ, барилганууд дээрэ электрын элшэ хүсэн ба барилгын материалнууд нилээд ехээр алмагдаха. СССР-эй Нефтиин ба газай промышленностиин барилганuудта дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тон ехэ политическэ удхa шанартай байха, ажалшадые интернациональна ёһоор хүмүүжүүлгын һургуули болохо зэргэтэй.

— СЭВ-эй бусад гэшүүд-оронуудай бидэнэртэй адли ажалтай нүхэдтэй хамта газ дамжуулха «Союз» гэжэ сорго хоолой бариһан, удаань Уренгой—Помары—Ужгород гэжэ линиин барилгада хабаадаһан хүмди,—гэжэ СССР-тэхи газай промышленностиин объектнүүдэй барилга дээрэхи Сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй (ОСНП) Нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ Дитер Май хөөрэнэ.— ГДР-эй олон мянган мэргэжэлтэд Елец Серпухов хоёрой хоорондохи газ дамжуулха сорго хоолойн барилгада хүдэлнэ, Уренгой—Ужгород гэжэ газ дамжуулха сорго хоолойн компрессорнэ станцинуудые барина, Ивано-Франковск ба Бар хотонуудта, Россин Федерациин ба Украинын хэдэ хэдэн һууриин тосхонуудта байрын гэрнүүдые, һургуулинуудые, хүүгэдэй ба медицинскэ эмхинүүдые бодхооно.

Совет арадай гитлеровскэ фашизмые бута сохижо, туйлаһан Илалтын 40 жэлэй, ГДР-эй байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эгээл шухала 75 барилга тодорхойлоод, онсо хиналта доро абаха, тэдэнние улаан одонуудаар тэмдэглэхэ гэжэ шиидэһэн байгаабди. Тиигэжэ ГДР-эй бүхы коллективүүдэй хабаадалсадаг «Улаан 75 одонуудай» хүдэлөөн мүндэлһэн байха юм.

Дүтэрхы ажалтай коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн интернациональна социалис мүрысөөндэ манай барилгашад ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролсоо һааб даа. Иимэ хүдэлөөн гэээшэ ажахын ба политическэ зорилгонуудые шиидхэхэ зүб зам гэжэ тоолодог байнабди.

1984 ондо бидэ газ дамжуулха сорго хоолойн барилгада хүдэлхэ, улаан одотой хэдэ хэдэн барилгануудые ашаглалгада тушаахэ, электрын элшэ хүсэнэй, түлишын, цементын ба модоной 8 процентые алмаха, ажалай бүтээсые 8,3 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абанхайбди.

10 жэлэй саада тээ «Энергополь» гэжэ нэгэдэлэй поляк барилгашадай түрүүшын отряд СССР ерэһэн юм гэжэ «Энергополиин» гол дирекциин профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ Ежи Кусьмерек мэдээсэнэ. Сургут—Полоцк—Биржай—Мажейкяй гэжэ нефть дамжуулха сорго хоолойн барилгада, нефть дамжуулха «Хани барисаан» гэжэ сорго хоолойе үргэдхэлгэдэ совет нүхэдтэеэ хамта тэдэнэр хабаадаһан, Петровск-Новопсков ба Острогожск-Шебелинкэ гэжэ газай сорго хоолойнууд дээрэ компрессорнэ станцинуудые ашаглалгада оруулһан байна.

Зүгөөр «Союз» гэжэ газ дамжуулха сорго хоолойн барилгада хабаадалга хадаа бэлиг шадабариин, социалис интернационализмын ёһотой һургуули болоо юм, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. Эндэ поляк барилгашад 590 километр ута сорго хоолой ба 4 компрессорнэ станци ашаглалгада тушаагаа һэн. Мүнөө үедэ Псковско, Калининска ба Витебскэ областьнуудай газар дээрэ нефть дамжуулгын Адреаполь—Полоцк гэжэ линии дээрэ хүдэлнэ, байрын гэрнүүдые барина.

Бидэнэртэ даалгагдаһан участок дабхар сэнтэй юм, — гэжэ Ежи Кусьмерек хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — 40 жэлэй саада тээ Сумска областьдо Нольско Сэрэгүүдэй Нэгэдэхи арми бүридхэгдэжэ, Совет Армиин частьнуудтай хамта Польшые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлгэдэ хабаадаһан байна. Харьков, Ужгород, Богородчан, Сума хотонуудта поляк барилгашад хүдэлжэ байнхай.

Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон талын социалис мүрысөөн ажалай шэнэ түлхисэ болоо юм. Польшын һэргээн хүгжэлтын 40 жэлэй ойн жэлдэ бидэ хэдэ хэдэн компрессорнэ станци, үйлэдбэриин бусад объектнүүдые, мүн тэрэшэлэн Сума хотодо байрын гэрнүүдые болзорһоонь урид бариха уялга абанхайбди. Интернациональна мүрысөөндэ бидэнэй хабаадалга, бидэнэртэ даалгагдаһан участогуудта габшагайгаар ажаллаха гэээшэ социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ поляк хүдэлмэришэдэй оруулһан хубита болохо юм.

—Уласхоорондын мүнөөнэй түгшүүрилтэй оршон байдалда социалис ёһоной туһалалсалга ба һаналаа нэгэдэлгэ гэээшэ манай гадаадын политикын бата үндэһэ һуури болоно гэжэ Советскэ Союзда хүдэлдэг Чехословакиин ажалшад һайн мэдэдэг юм, — гээд ЧССР-эй Барилгын бүлэгэй профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ Ян Шикула тэмдэглэнэ. Тиимэһээ бидэ аха дүү оронуудай барилгын коллективүүдэй интернациональна социалис мүрысөөндэ тон ехэ эдэбхитэйгээр оролсоһон гэээшэбди.

Сталинградай нангин газар дээрэ — Камышинодо, Фроловодо хүдэлдэг манай хүнүүд энээниие илангаяа һайнаар ойлгодог. Энэ алдар суута хизаарта чехословак мэргэжэлтэд арбан жэл шахуу хүдэлжэ байнхай. Газ дамжуулха «Союз» гэжэ сорго хоолойн барилгада хүдэлмэриин түгэсхэдэ, Камышинодо түбэй заһабарилгын бааза, хэдэн байрын гэр ба хүүгэдэй хоёр комбинат бариха зорилго бидэнэй урда табигдаһан юм. Нүгөөдэ бүлэг хүдэлмэришэд Карпат шадар түбхинэжэ, газ дамжуулгын түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха инмэл бааза, инженернэ түхеэрэлгэнүүдые, автомобилиин харгынуудые, байрын гэрнүүдые барилгада хабаадаа.

Совет ханинарай туһаламжые баяр баясхалантайгаар дурдан һанадагбди. Жэшээлбэл, бидэнэй мүрысэгшэ «Камышинпромжилстрой» трестһээ совет адли ажалтай нүхэдһөө олон юумэндэ һураһан гэээшэбди. Тобшолон хэлэбэл, манай барилгашадай 90 гаран процентнь Басовай онол аргаар хүдэлдэг байна. Мүрысөөнэй үедэ уралан нарижуулгын 17 дурадхал нэбтэрүүлэгдээ юм.

— Агууехэ Илалтын 40 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн ажалай шэнэ түлхисэ болоо, — гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Ян Шикула хэлээ һэн. Манай коллективүүд жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые Камышинодо байгша оной декабриин 7 болотор, харин Ужгородто декабриин 20 болотор дүүргэхэ уялга абанхай. Интернациональна мүрысөөндэ хабаадалга хадаа чехословак барилгашадта ажахы эрхилэлгын, хүдэлмэриин түрүү онол аргануудые хэрэглэлгын ба хүнүүдые хүмүүжүүлгын һургуули болохо жэшээтэй.

(ТАСС).



ФРГ. Дайнда эсэргүү демонстрацинуудта хабаадажа байһан хүн зондо харша полицин хүсэн бүдүүлиг муухайгаар хэрэглэгдэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: США-гай Гарльштедтэхи баазын дэргэдэ болоһон манифестацида хабаадагшадые намналга.
ТАСС-ай фотохронико.

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ҮДЭШЭ

ЖЕНЕВЭ. Булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудта колонизаторай хархис муухай политика бэелүүлжэ байһанайнгаа түлөө Израиль харюусаха ёһотой гэжэ МОТ-ой генеральна конференциин Женевэдэ боложо байһан 70-дахи сессидэ хабаададаг араб оронуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд Палестинын арадтай һаналаа нэгэдэлтын конференцинүүдэй эндэ болоһон уласхоорондын түбтэ мэдүүлбэ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, өөһэдын бэеэ дааһан байдалтай гүрэниие байгуулхын түлөө Палестинын араб арадай тэмсэлые Ажалай уласхоорондын эмхиин гэшүүн-оронуудые тэдэнэр уряалба. США болон Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые эдэбхитэйгээр дэмжэдэг баруунай бусад гүрэнүүдэй хараа шэглэлые тэдэнэр буруушаан шүүмжэлбэ.

Палестинын араб арадта бэеэ дааһан байдалтай гүрэниие байгуулхын тула арга боломжотой бүхы юумэ хэхэ тухайда уласхоорондын эмхи ехэ оролдолго гаргана гэжэ Индиин ажалай ба шэнэдхэн хубилталгын гүрэнэй министр Ахрам Вир бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Тэрэнэй хуулита ба таһаршагүй эрхэнүүдые һэргээхын түлөө Палестинын араб арадай үнэн зүб тэмсэлые бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд саашадаашье дэмжэхэ байна.

ДҮШЭН ЖЭЛДЭ СУГТАА

Я МАРШЬЕ хүнэй намтар — бэшэгдээгүй ном гэжэ зүб лэ даа. Мария Федоровна Василий Иванович хоёртой танилсажа, һүүлдэнь удаан хөөрэлдэхэдөө, би тиигэжэ һанаа һэм.

—Өөр тухайдаа, илангаяа дайн тухайда түбһэн хүндэ хөөрэхэ дурагүй агшаб даа. Гэнтэ мүнөө ядаһамни хүрөөд, танда хөөрэжэрхибэ гээшэбиб? — гэжэ Мария Федоровна өөрыгөө гайхан һуугаа һэн.

...1940 ондо Улаан-Үдэһөө уялгата албаяа хэхэ гэжэ Улаан Армида мордоһон Вася Карпов хоёрхон жэл болоод лэ, эхэ эсэгэтэеэ уулзахаб, Профсоюзна үйлсэдэ уг гарбалайнгаа бариһан модон гэрэй богоһые алхажа орохоб гэжэ лаб этигэжэ ябаа. Сэрэгэй албан, фашис булимтарагшадай гэмээр аяар зургаан жэл соо үргэлжэлхэ гэжэ 20-тойхон хүбүүн хаанаһаа тухайлха бэлэй?

Гэхэ зуура уласхоорондын байдал тэрэ үедэ тиимэшье һайн байгаагүй. Баруун Европодо «хүрин тахалтан» шунахайралдажа эхилэнхэй һэн. Газетэ уншадаг, холые бододог эсэгэнь, хүбүүгээ үдэшэхэдөө, иигэжэ захиһан байгаа:

— Хүбүүмни! Юуншье болохо магадгүй. Нэрэ хүндэеэ һанажа, сахижа ябаарай...

Алас-Дурнада жэл шахуу алба хээд байхадань, 1941 оной июниин 22-то фашис Германи харата муухайгаар манай орондо добтолбо гэһэн һүрөөтэ мэдээсэл сахилгаан түргөөр дуулдаа һэмнэй. Комсомолой гэшүүн Карпов хамта алба хэжэ байһан нүхэдтэеэ командованидаа хандажа, фронт эльгээхыень гуйгаа. Теэд түрүүшээр тэдэнэй хүсэл бэелдэггүй һэн.

Зүгөөр автомашинын жолоошон Василий Карпов фронт эльгээхэ гуйлтатайгаар командованидаа рапортнуудые бэшэжэл байба. Тиигэжэ 1942 оной һүүл багта залуу хүбүүнэй хүсэл бэелжэ, фронт эльгээгдээ бэлэй.

—Залуу ябаха гээшэшни ондоо байгаа юм даа. Тэндэ, фронт дээрэ, дайсадые намгүйгөөр сохижо барагсаана аа гү гэжэ һанадаг хүн һэн гүб? Юрэдөө, фронт уруу зүдхэдэг байһанаа мүнөө гайхадагби. Тиигэһэнээ шаналжа бэшэб даа, — гэжэ Василий Иванович шанга шангаар дуугарна.

— Контузи абаһан юм даа. Мүнөө шэхэнииинь хатуурж, иигэжэ шангаар дуугардаг болошонхой, — гэжэ һамганиинь үбгэнэйнгөө түлөө хүлисэл гуйһаншуугаар намда хэлэнэ.

—Хүнэй хүбүүдэй үзэхэ юумые үзэгдөө гээшэ даа, сэхыень хэлэхэдэ, — гэжэ Василий Иванович нэмэбэ. —Дайнда алуулаашье һаа, нэгэтэл хосорхо наһан ха юм даа гэжэ. һанахаш. Одоол гал дүлэн соогуур машинаараа ябажа, передовой хүрэжэ, ашаагаа буулгажархёод, шархатаһан хүнүүдые тээжэ, һөөргөө дарахаш. Хэдыдээл машинадам снаряд буугша ааб гэжэ ого хүлеэжэ ябахаш даа. Нэгэл намайеш дайралдуулаа даа. Доромни газар тэһэршэбэ гү гэжэ һанахатайгаа адли, кабинаһаа газаашаа шэдүүлжэ, шоройдо булагдашаһан байгааб. Хосорхо заяагүй хадаа шорой дороһоо гаргагдаад, полевой госпитальдо асарагдаһан байгаа бшууб даа, —гэжэ Василий Иванович дурдан хөөрэнэ.

Эхэ оронойнгоо аюулда ороод байхада, хүнэй нюрганда хорожо, хара амияа хараха гэжэ оролдоогүй, Илалтые улаан гараараа түйлэлсэһэн хадаа Василий Иванович сэдьхэлдээ омогорхолтой гэжэ ойлгохоор.

Василий Ивановичай дайшалхы зам 1—2—3-дахи Украинска фронтнууд дээгүүр үнгэрөө. Тэрэнэй дайшалхы габьяагай зарим нэдые гэршэлһэн нэгэ саарһан бии. Эгээл дээрэнь «Совет Эхэ оронойнай түлөө!» гэһэн үгэнүүд барлаатай. «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуүехэ дайнай геройдо» гэжэ тээ доронь уншанабди. «Грамота» гэжэ томо үзэгүүдээр барлагдаһан үгэ доро «4338-дахи хирургическа полевой госпиталиин красноармеец Карпов Василий Ивановичта» гэжэ бэхээр бэшээтэй. «Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинай захиралтануудаар дайшалхы эрхим ябуулгануудай түлөө Танда иимэнүүд баясхалан соносхогдоо:

1) 1944 оной февралиин 3-най захиралта — Корсунь-Шевченковскиин оршондо немецко-фашистска сэрэгүүдэй томо бүлэглэлнүүдые хүреэлхэ талаар байлдаануудта хабаадаһанай түлөө.

2). 1944 оной февралиин 18-най захиралта — Корсунь шадар болоһон байлдаануудта ба хүреэлэгдэһэн немец сэрэгүүдые үгы хэлгэдэ хабаадаһанай түлөө...».

Гэхэ мэтээр аяар 13 захиралта шарлашаһан энэ грамота дээрэ бэшээтэй. Умань-Хрисановск, Вапнярка, Могилев-Подольск шадар дайсадые бута сохиһон, Днестр гаталжа, СССР-эй гүрэнэй хилэдэ хүрэһэн, дайсадай бэхилэлтые һэтэ сохижо, Прут мүрэниие гаталһан, Яссы хотые, Румыниин Васлуй, Фокшана, Плоешти, Трансильвани хотонуудые сүлөөлэлсэһэн тушаа захиралтанууд үгтэһэн байгаа. Эдэ бүгэдэ байлдаануудта Карповтан эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна ха юм.

— Намдашье иимэ грамота үгтэхэ байһан байгаа. Тиигээд һүүлдэнь мэдэхэдэм, штабай хүбүүд архив уруу ябуулжархиһан байгаа һэн,— гэжэ һамганиинь хөөрэлдөөндэ оролсоно. —Хойноһоонь нэхээшьегүйб. Залуу ябагдаа ха юм даа...

В. И. Карпов дайшалхы, дурасхаалта, ажалай найман медальтай, социалис мүрысөөндэ илагшын тэмдэгүүдтэй. Дайнда жолоошон ябаа. Дайнай һүүлээршье ото жолоошоноор хүдэлөө.

— Дүшэн жэлдэ руль мушхаад, пенсидэ гараһан хүм, — гэжэ Василий Иванович хүхюутэйгээр хэлэнэ. —Хүгшэмни намдаа орходоо нэгэ медаляар үлүү юм. «Дайшалхы габьяагай түлөө» медаль хүгшэндэмни байха!

— Ээ, дайнай һүүлээр намайе олоо юм лэ-ээ, гэжэ Екатерина Федоровна украин хэлэнэй аялгын холисотойгоор хэлэбэ. — Угайдхадаа, обогоо һэлгэжэ, Карпова болошоһон хойномни хүсэжэ ерээ бшуу.

Екатерина Федоровнагай эдирхэн наһандаа үзэһэн, хараһан юумээ дурсахадань, хуухын үһэнэй үрзыхөөр. Анхандаа Курска областиин газар байһанаа, мүнөө Белгородско областиин болгогдоһон Васильевка гэжэ һууринда Е. Ф. Карпова түрөө. Эсэгэнь — коммунист, граждан дайнда хабаадаһан, нютагтаа коммуна, колхоз эмхидхэһэн, дайнай урда тээ сельсоведэй түрүүлэгшээр ажаллажа байгаа.

— Айлай табан басагад һэмди. Ээ, коммунист хүнэй бүлэ байһандаа, нилээхэн тамаа үзөө бэлэйбди. даа. Манайшни һууриниие дайсад эзэлжэрхёо ха юм. Оккупацида байхадаа, хэнэй хэн байһые гансата мэдэхэш. Дайнай урда тээ эсэгымни хүмүүжүүлжэ, колхозой түрүүлэгшээр дэбжүүлһэн хүн дайсадай ерэхэдэ, староста болошоод аашалжа ябагшал. һүни бүри манайда ерэжэ, бүлэымнай газаа намнажа гаргаха, бузаршни. Райкомой дурадхалаар эсэгэмни ондоо тээшээ ошоһон байгаа. Тиигээд лэ гэртээ бусаагүй юм аа гү гэжэ тэрэ урбагша унхидажа ябадаг һэн гээбы. Манай армиин һууринииемнай сүлөөлхэдэ, яяр урбагша дотор хубсаһаараа тэрьелжэ ябатараа, туулган тобшодо хүртэжэ хосорһон байха. Хамаг мал адууһыемнай, тахяа гахайемнай дайсад дууһан тоншоо юм ааб даа, юу үлөөбэ гээшэб? — гэжэ Екатерина Федоровна тэрэ сагайнгаа үйлэ хэрэгүүдые, зобоһон тулиһанаа һанан-һанан, эхэ эсэгэ хоёроо хайрлажа, нюдэнһөө уһа дуһалуулан хөөрэнэ...

Үзэхые үзэжэ, хархис дайсадые үзэн ядадаг болошоһон басаган 1943 ондо түрэл нютагайнгаа дайсадай һабарһаа сүлөөлэгдэхэдэ, һайн дураараа сэрэгэй хубсаһа үмдэжэ, дайлалдажа байгаа армиин зэргэдэ жагсалай.

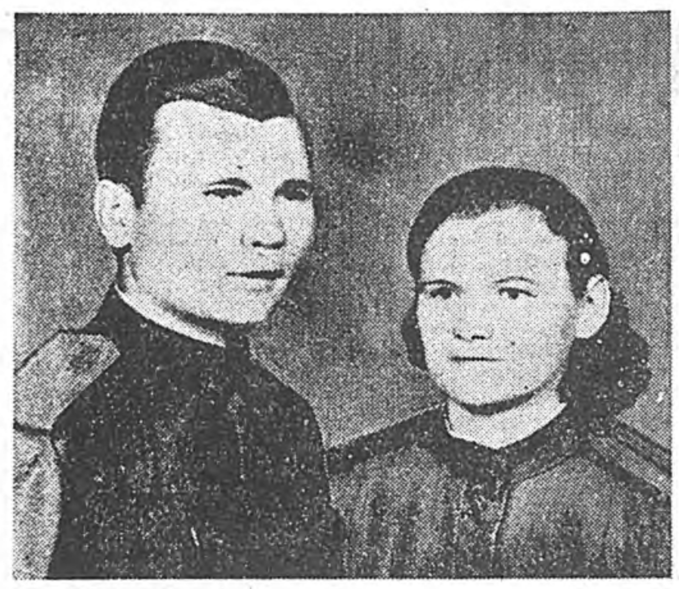
— Василий Ивановичтайгаа хаана хэзээ танилсаһан зомта? — гэжэ асуухадам, Екатерина Федоровна нүхэр тээшээ хараад:

— Оо, хөөрэхэ гээ һаа, бүхэли түүжа болохо юм бэзэ-ээ, — гэбэ. —Байлдаанда хабаадажа ябатарни, намайе полевой госпиталиин мэдэлдэ оруулһан юм. Тэндэ сестра тушаалтай байгааб. Дайнай урда тээ медтехникумдэ үзэжэ байһан хүм. Хүндөөр шархатаһан, контузи абаһан энээшни манай госпитальдо ерээ. Ай, хөөрхынэр, сэрэгэй хирургнууд үдэр һүнигүй хүдэлжэ, олохон лэ хүбүүдые абардаг һэн даа. Ойр зуурахана ябамгаашаа һажад гээд лэ, үнөөхил операциинуудаа хэхэл даа. Яажа бэень тэсэдэг юм һааб? Вася госпитальдо аргалуулжа, арай хүл дээрээ гарамсаараа, фронт руу дүгташаба. Тиихэдэнь машина үгөөд госпиталь шадар алба хэхэш гээ юм. Баһал аюултай ажал һэн ааб даа. Байлдаанай газар уруу ошожо, шархатаһан хүнүүдые зөөхэ гээшэшни хүнгэн бэшэ. Гурба дахин шархатаһан байха. Бага забдатай болохолоороо, хойноһоом дахаха. Бинь тоохогүйб. Сүлэлгын орон байһан Сибириин хүндэ хадамда гарахаби гэжэ һанаандаа бүдүүрхэхэб. 20 гаранхайшье һаа, үшөөл түүхэй ябагдаа гээшэ ааб даа. Сэрэгһээ габигдаад. гэртээ ерээд байтарни, 1946 ондо намайе бэдэржэ, нютагтам орожо ерэгшэл. Гэртэхиндэм һайшаагдаа. Яахабши? Хадамда гаража, Улаан-Үдэ ерэхэ баатай болоо гүбши. Хүбүүн басаган хоёртойбди. Басагамнай Эрхүүдэ ажаллана. Хүбүүмнай —инженер, «Бурятгражданпроект» институтда ажаллана. Аша байха. Иигэжэл 40-өөд жэлдэ хамта һууна гээшэбди,— гэжэ Екатерина Федоровна хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Дайнай һүүлээр Карповтан хоюулан һайн ажаллаа. Екатерина Федоровна хилээмэнэй комбинадта, нүхэртэеэ Монголдо, һүүлдэнь почтамтда хүдэлбэ.

Альбомыень иража, залуугайнь фото-зурагуудые харанабди. Илангаяа 1945 оной июлиин 28-да Румыниин Броил хотодо буулгуулһан дүрэнь һонин. Наһаараа архи амандаа хээгүй, үргэмжэ һайнтай ябаһан Василий Иванович ехээр хубилаагүй юм байна гэжэ харахаар. Харин сэрэгэй хубсаһатай нарин сагаан Катиин шэнжэнүүдые мүнөөнэй марьяажаһан Екатерина Федоровнагай шарайда олохонь бэрхэтэй. Гэбэшье нюдэнэйнь гал хубилаагүй, хурса зандаа!

Ц. ДОНДОГОЙ.



ҺҮҮЛШЫН ХОН...

Хүн гээшэ наһатай болоходоо, уян болодог. Үнгэрхэдөө, арбагархан заахан буряад үхибүүнэй түрэл хэлэн дээрээ хос байса хурсаар дуугаржа байтараа, тордиһогүй сэбэрээр ородоор хөөрэшэхэдэнь уярхаш.

Саг ондоо болоо. Мүнөөнэй һурагшадыешье абаад үзэе. Хамаг юумээр хангагданхай, бэлэн юумэн дээрэ ургаһаншье һаа, эдэнэр холын бодолтой. Эхэ ороноймнай ерээдүйн хуби заяан бидэнһээ дулдыдаха гэжэ тэдэнэр һайн мэдэдэг.

Би хуушанай багша хүн хадаа һүүлшын хонхын ёһолол ямараар үнгэрдэг бэ гэжэ табан хургандаал мэдэхэ болонхой аабзаб даа. Зүгөөр жэл бүри би сэдьхэлээ хүдэлгэн, гүрэнэй шалгалтада бэеэ зэһэн бэлдэжэ байһан шабинарһаа үлүүгээр тэрэ үдэрые хүлеэдэгби.

Тээсгэнэй, майн һүүл багта үнгэрһэн тэрэ ёһолол сэдьхэлыем хүдэлгөө. Үдэшэнь гэртээ ошоод унтажа ядааб. Тиигээд лэ бодожо, галаа носоогоод, һүүлшын хонхо тухай этюд бэшээ бэлэйб. Арбан жэлдэ намда заалгаһан үхибүүдни намтаяа үнэхэ шэнги болоо һэн.

* * *

..Юрын бэшэ үглөөгүүр. Хүлгөөтэй. Булта һурагшад саб сагаахан далитай сахали шубуудай дальбараанууд мэтэ, ялагар сагаан самсануудаа, фартугуудаа үмдэнхэй.

Баярай жабхаланта оршон байдалай мэдэрэлдэ абтанхайбди. Багшанарайшье сэдьхэл хүдэлэнги: һурагшаднай 10 жэл соо ургажа, хүмүүжэжэ, эрдэм бэлиг шудалжа, батшын, хүмүүжүүлэгшэдэй арюун гараар дамжан далижажа, ажабайдалай үргэн ехэ далай соогуур тамархаяа зэһэжэ байна гээшэл даа!

Арбадахи классай һурагшад олон жэлдэ заалгаһан багшанартаа Хүндэлэлэй улаан лентэнүүдые зүүлгэбэ.

Актова зал баглаа сэсэгүүдээр шэмэглэгдэнхэй. һурагшад багшанартаяа класс классаараа зогсонхойнууд. Сценэ дээрэ — һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, уригдаһан айлшад.

«һурагшадай вальсын» хүгжэм зэдэлшэбэ. Арбадахи классай хүбүүд, басагадай гар гараа барисалдаад, хүтэлбэрилэгшэеэ дахан, жэгдэ гоёор алхалалдан, зал уруу орожо жагсаалда зогсохотойнь сасуу, Советскэ Союзай гимн һүр жабхалантайгаар зэдэлшэбэ. Хүгжэм доро һургуулиин нангин Улаан туг оруулагдаба.

Удаань һуралсалай талые дааша Рэгзэма Цыденовна Цыденова баярай жагсаалые нээжэ, директор Жаргал Бадмаевич Сенжанов үхибүүдтэ хандажа, үгэ хэлэбэ.

Арбан жэл соо һуража, эрдэмэй үндэһэ шудалжа, ажалда альгаа бага зэргэ холожо, юу мэдэхэ болоһоноо гүрэнэй шалгалтын үедэ харуулаад, ажабайдалай һайхан харгыда гараха болоһон һурагшадта амжалта хүсэн, хэзээдэшье хүн нэрэеэ дээрэ үргэжэ ябахыень үреэбэ.

һургуулидаа эрхимээр һуража, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан бүлэг һурагшадта ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдажа, бултыемнай баясуулба. Удаань республикын Гэгээрэлэй министерствын, пионернүүдэй байшангай, шефүүдэймнай түлөөлэгшэд зүрхэнэй халуун үгэ хэлэжэ, арбадахи классайхидые амаршалан, аласайнгаа замда һайн һайхан ябахыень хүсэбэд. Нэгэдэхи класста орохоһоонь хойшо эдэниие ажаглажа, ном заажа ябаһан багшанар сэдьхэ...

АГЫН ҮРГЭН ТАЛАДА

(УРАН ЗОХЁОЛШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ)

Шэтэ хотодо ба Агада үнгэргэгдэхэ уран зохёолшо Арсалан Жамбалонай 60 наһанай ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудта хабаадахаяа Буряадай уран зохёолшодой холбооной зүгһөө «Байгал» журналай ахамад редактор С. С. Цырендоржиев, поэт Дансаран Доржогутабай бидэ гурбан ошообди. Шэтэ хотодо Пушкинай нэрэмжэтэ областной библиотекэ соо Арсалан Жамбалоной бүхы номууд, статьянууд, ерэгшэдэй һонирхон харахаар дэлгээгдэн табятай байгаа. Түрүүшын энэ үдэшэдэ хотын уншагшад, сэрэгэйхид, хилын харуулшадай түлөөлэгшэд олоороо сугларaa. Шэтын уран зохёолшодой эмхиин харюусалгата секретарь нүхэр Евгений Куренной Арсалан Жамбалон тухай тобшо мэдээсэл хэлээд, уулзалгын үдэшые нээгээ һэн. Үнэн зүрхэнэй гоё хөөрэлдөөн, амаршалга боложо, ойгоо үнгэргэгшын бүтээлнүүдэй һонирхолтой ба ашатай туһатай байһые онсолон нүхэд тэмдэглээ һэн...

һүни бороо ороһон аад, агаар сэбэр, нарата һайхан үдэр захалба. Бидэ Шэтын областиин мэдээжэ зохёолшодтой. В. Балябин, Е. Куренной, В. Никонов, М. Вишняков, Б. Макаров гэгшэдтэй Агын автономито округ зорин мордобобди. Бороотой сагай хабар ямар гоё, хүнэй сэдьхэл һанаа баярлуулма гээшэб даа. Байгаалишье уран зохёолшынгоо ойе шэмэглэн байһан мэтэ.

Агын соёлой ордон соо зон дүүрэн. Хүндэтэ айлшадаа, юбиляр Арсалан Жамбалониие, нютагайнгаа уран зохёолшодые округой ударидагшадай дахуулан ороходо, һуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Манай дунда 84 наһатай, «Забайкальцы» гэжэ бүхы манай орон соо суурхаһан дүрбэн боти, «Голубая Аргунь» гэжэ хоёр боти романуудай автор Василий Николаевич Балябин ябалсаа.

Юбиляр Арсалан Жамбалон болбол Агаһаа гараһан, олондо мэдээжэ уран зохёолшодой нэгэн, Ага нютагтаа уншагшадайнгаа дунда бүхы наһаараа ажаллажа, гоё һайхан байгаали, орон нютаг, түрүү хүнүүд тухайгаа түүрээн дуулажа, арадтаа хүндэтэй, «Талын дууша жэргэмэл» гэжэ алдартай болоһон байна. Олон шүлэгыень композиторнууд дуун болгожо ниидхүүлһэн, ород шүлэгшэ нүхэдынь зохёолнуудыень оршуулжа, орон дүүрэн суурхуулһан байна. Арсалан Жамбалон олон үүргэ дүүргэжэ, бүгэдэ ниитын хэрэгтэ халуунаар, оролсон хабаададаг, зондоо хүндэтэй хүн. РСФСР-эй соёлой габьята хүдэлмэрилэгшэ Арсалан Жамбалон «Ажалай ветеран», Эб найрамдалай медальнуудаар шагнагдаха ёһоор шагнагдаба.

Арсаланай түрэһэн нютаг Ага-Хангилай «Победа» колхоздо, үргэһэн эсэгынь нютаг Аргалиин Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта уулзалганууд үргэлжэлбэ. Нютагайхидынь уран зохёолшынгоо ойе ажабайдалайнгаа амжалтатай нягта холбоотойгоор үнгэргэнэ. Эдэ колхозууд, бүхы агынхид малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, хүхэ ногоон дээрэ гаргаад байна. һү, мяха тушааха түсэбүүдээ амжалтатай бэелүүлээд, эртын тарилгые болзор соонь дүүргэһэн хадань, тарянаиинь мүнөө жэгдэ ногоорон, газараа хушанхай байна. Агын район соо юрэнхы дээрээ зуун эхэ хонин бүриһөө 84 хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Зуунһаа зууе, дээшэшье хурьга абаһан 25 хонишод бии. Мүнөө үедэ паар хахалалгада, хонидойнгоо нооһо һайнаар хайшалжа абаха зорилгонуудта гол анхаралаа хандуулангай.

Хоёр-гурбан үдэр соо Байгалай үмэнэхи газар дээрэ дуун шүлэг зэдэлбэ. Тэдэнэй дунда Арсалан Жамбалоной шүлэг, дуунууд илгаран дуулдаа.

Цокто НОМТОЕВ.

Ага—Улаан-Үдэ.



һэяар болохо сурхарбаан
һаналым ехээр татанхай.
һаадаг номоёо дэлисэгээн
һорилгомнай эхилэнхэй.
Табяад һууһаб годлиёо,
Таамаг хэлсээб өөртэеэ:
Арбанай бэлшэр алдахагүй
Аргатай байнал, айлтагүй!

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭНҮҮД

**Аадар бороогой һүүлдэ
Агаар арюун байдаг,
Ажал хүдэлмэриин һүүлдэ
Аминда арюун байдаг.**

* * *

**Аашатай хүн
Хүндэеэ буураха
Ажалша хүн
Нэрэеэ нэмэхэ.**

* * *

**Адуу мал боомэйлбэл,
Ама тоһодохо,
Ажал хүдэлмэри хэбэл,
Араяа дулаалха.**

* * *

**Ажал хэжэ хүн болодог,
Арые дабажа хүлэг болодог.**

* * *

**Ажалда һураһан хүндэ
Алтан хэрэггүй,
Ажалда һураагүй хүниие
Алтаншье үргэхэгүй.**

* * *

**Ажал эрдэм хоёр,
Алдар соло хоёр—
Аха дүүтэн.**

* * *

**Ажалша хүн
Амаа тоһододог.
Хойрог хүн
Хооһон ябаха.**

АМИТАД ТУХАЙ ШЭНЭ ТААБАРИНУУД

Эршэгэнээд, тэршэгэнөөд
Эндэш, тэндэш
дэбхэшэнэд
(Эшэгэд).

Сагаан ямаан
Саһан далатай
(Шаңдаган).

Бороложоор тоориһэн
Борохон эшэгэн
(Туулай)

Хээрын хоёр: һүүл сагаан,
Үбсүү сагаан хоёр.
(Боро гүрөөһэн,
хэрмэн хоёр).

Мэргэн, шуран,
мэхэтэй суутан,
Үүрээр унтадаг,
үргэһэгүй зайгуул.
(Үнэгэн).

Хүнды бүри хүнһэтэй,
Нүхэн бүри нюусатай.
(Үргэншэ хулгана).

Мүльһэн хүйтэн бэетэй
Муухай һүроотэй дүрсэтэй
(Баха).

Мүнсэгэрхэн бэетэй
Мүнгэн хуягтай баатар.
(Загаһан)

Ниидэхэдээ дууша,
Һуухадаа һороошо.
(Зүгы).

Үбэһэн бэетые алабал,
Өөрынгөө шуһа харахаш.
(Боргооһон).

Бэеэр баахан
Баатар хүсэтэ.
(Шоргоолзон)

Хатаагдаагүй хатуу
булад алхатай,
Оёгдоогүй олон
үнгын дэгэлтэй.
(Тоншуул).

Эндэ, тэндэ гүйдэлтэй
Эрсэн маряан бэетэй,
Энэ, тэрые хо...
Эльгэ хатан ша...

Һүни болоходо...

Үдэр болоходо...
(Шара ...

Огторгойдо зог...
Онсо маягаар ду...
(Ж...

Ага нютагта аж...
Бальжи Н...
Даржаин ...

ТООГОО АЛДАҺАН ШАЛГАГШАД, ТОДХОРТО ОРОҺОН ХҮЛЭГҮҮД

Хэлсээн юун байхаб, хүндэ этигэхэ, найдаха гээшэмнай һайхан мэдэрэл гээшэ ааб даа. Нэгэтэ бүдэрһэн хүн хожомынь алдуугаа заабол дабтаха гэжэ яажа хэлэжэ болохоб... Теэд иигэжэшье бодоод үзэхэдэ, Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ябадалые яашье ойлгохоор бэшэл даа. Бүхы юумэн, тэрэ тоодо этигэл найдабаришье хэм хэмжүүртэй байдаг юм гэжэ эдэ нүхэднай гол таһа мартажархёо бшуу.

Бодоод үзыт: 1983 оной июль һарада түс колхозой ахалагша адуушан Михаил Махаев даажа байһан һүрэгһөө адуу дутаагаад, РСФСР-эй Уголовно кодексын 172-дохи статьягай ёһоор сүүдлүүлэгдэжэ, яһалхан ехэ

Халаахай

яла түлэжэ һалаа бэлэйл. Теэд юун гэжэ һананабта, ядарһан Махаевайнай ялааршье гарасалдаһаниинь болоо гэлдэн, колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд хүхижэ ерэһэн бэеэрээ... хуушан ажалдаа хам орохыень дурадхаа бшуу!

Аяар 115 толгой адуунай «эзэн» болошоһон Махаев гомдолоошье мартан һэгшэжэ, хуушан түхэлдөө орожо, «хурьган дахаяа нэмэрбэ» гэхэ. Сүүдлүүлэгдэһэн «түүхэтэ» үдэр тухайнь хүн һануулаашьегүй, саһа бордоһоной эхилтэр шалгалта, хиналта хэгдээшьегүй. Адуу тоололгондо хабаатайшуул анда нүхэдынь байгаал хэш. Үнгэржэ ерэхэдээ, колхозой малай тоо бүридхэгшэд А. И. Табхаева, Х. Б. Будатарова хоёр Махаевай аманһаа унаһан лэ тоое тодожо абаад, саарһан дансадаа оруулжархидаг байгаа гэжэ хожомынь элирбэ. Тиихэдээ ноябрь һарын тоололгоноор, Махаевай даадаг һүрэгтэ «тодхор» ушаржа, 8 адуун, декабрь һарынхяар 6 адуун алга болоод байгаа гэжэ эдэ нүхэднай зүүдэлээшьегүй ёһотой.

Адуугаа алдаһан Махаевай толгойнь үбдэдэг байгаа гэжэ бү эндүүрэгты. Тэрэмнай тэниглэн сэдьхэлтэй хүн һэм шуу даа. Даалгагдаһан дүрбэн хүлтэнүүдынь дайда дэлхэйгээр тарсашаха, энээгүүр тэрээгүүр «эзэдынишье» олдошохо — даруу зантай адуушан сожоошье татагшагүй бэлэй...

«Гэмтэн Махаевта гурбан адуунай сэн — яла ашаха, тиин хоёр жэлээр эрхыень хаһаха» — гэһэн шиидхэбэриин һаяшаг болоһон сүүд дээрэ соносхогдоходо сүүдлүүлэгшын толгойдо нэн түрүүн ямар бодолнууд ороо хаб? Хуурмаг тоосоо табижа, хойрог ябадалыень халхалалсаһан Табхаева, Будатарова гэгшэд энэ үедэ юун тухай бодожо байтааб? Харин үлэмжэ ехээр адуушанда этигэдэг заншалтай «Эрдэм» колхозой хүтэлбэрилэгшэд толгойдоо тобшолол хээ ха гү?..

Хуулиин наһа гүйсөөгүй табан үхибүүнэй эсэгын өөртөөшье, гэр бүлынхидтөөшье гүрэнэй зөөридэшье хайша хэрэгээр хандажа, хатуу зэмэ амсаһаниинь гайхалтай бэшэ ааб даа.

Энэ болоһон ушарһаа тэниглэн зантай зэримашуул, тэсэбэри ехэтэй хүтэлбэрилэгшэдэй тобшолол хэдэг һаань, һайн бэлэй.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Экономическа зүблөөн.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Шанар тухайгаа мартажархёо» — З. Сусловагай статья. «Урма, зориггүй» — С. Убеевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Урагшаа, поезд!» — К. Поповой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Танайшье үхибүүн талаан тай байхал» — Н. Кожемякын статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика 9.55— «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 10.05— «Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ». Баримтата фильмүүд. 10.50— «Спортлотогой». 24 дэхи тираж. 11.00— Харгын аюулгүйе сахиха. 11.30— Хуушанай дуунууд, романснууд. 11.50— —Баримтата фильм. 12.25— Арфануудай квартет наадаха 12.45—Фронтын ханинарай клуб. 14.00— И. Сохадзе дуулаха. 14.30— —«Гэр бүлэ ба һургуули». 15.00 —Эстрадна концерт. 15.30 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 15.45— «Приключения маленького Мука»— үхибүүдтэ уран һайханай фильм. 17.00— «Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн» 17.30— И. Гайдн. Хүгжэм. 18.05— «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 19.05— Гүрэнэй Кубаниин хасагуудай хоорой концерт 19.50— Эб нэйрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 20.20—... нүүд. 20.50— «Ноч... теля»— уран һайхан... 22.00—«Время». ...лотой Орфей»—... рондын конкурс... дуудай концерт... 23.35— Шэнэ һо...

ХОЁРДОХИ ПР...

Улаан-Үдэ. 18.4... ша классайхид» ... 19.30— «Клубай ... гууд, шиидхэгдэ... далнууд, харaa ...

Редакторай о...
П. Н. НИМ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96. приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23. промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58. культуры и школ—2-60-21, 2-57-63. информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81. корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03522. Заказ 4 138. Индекс 04649.